

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 26 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 27.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő
Stauber József.

Szerda, március 1.

Élénk olasz
tüzérségi munka Görznel.

Budapest, február 29. (Hivatalos.)

A főhadiszállásról jelentik:

Orosz és délkeleti hadszíntér:

Nincsen ujság.

Olasz hadszíntér:

Tegnap délután az olaszoknak a görzi hídfő egyes része és a doberdói fensik ellen irányított ágyu tüzelése ismét élénkebb volt. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Délnyugatról is fenyegetik
a németek Verdunt.

Szorosabb a gyűrű a vár körül.

Berlin, február 29. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

A fokozott tüzérségi tevékenység számos helyen tovább tartott. A Maas keleti oldalán Donamont falutól közvetlenül északnyugatra rehammal elfoglaltunk egy kis páncélművet. Az ellen-ségnek ezen a vidéken megújított támadási kísérletét már felfejlődéskor (Yojtottuk. A Woivre vidéken csapataink áthataladtak Dieppe, Abaucourt és Biance helységeken, Natranviltől és Haudionmonttól északkeletre megtámadták a nagy kiterjedésű erdős terület és víztől lendülettel elfoglalták Manheulst és Champlont. A megolvasott sebesülteken foglyok száma tegnap estig kétszázhuszonnyolc tiszt és tizenhatezeröttszázhetvenöt főnyi legénység volt. Ezenfelül hadizakmányt jelentettek: hetvennyolc ágyut, köztük számos legújabb szerkezetű nehéz ágyut, nyolcvanhat géppuskát, beláthatatlan mennyiségű hadianyagot. Badonviltől északkeletre a Philavillel erdészet mellett a franciák állásának egy kiugró részét megtámadtuk és elfoglaltuk. Nagyobb számú fogoly maradt kezünkön.

Keleti és Balkán hadszíntér:

A helyzet változatlan. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Visszavert angol támadás.

Konstantinápoly. A főhadiszállás jelenti február 28-án: Irak-front: A február 22-ére virradó éjszaka az ellenség megkísérelte, hogy meglepetésszerűen előnyomuljon Felahiehnél levő állásaink ellen, de könnyen visszaverték. Február 23-án az ellenség egy bárkával körülbelül egy zászlóaljnyi csapatot partra akart szállítani, hogy balszárnyunk ellen előnyomuljon. A kísérlet azonban tüzelésünk következtében meghiúsult. Kaukázus-front: Nincsenek jelentős

események. Dardanella-front: Február 22-étől 24-ig ellenséges hadihajók, melyek különböző időpontokban megszakításokkal az anatóliai és a ruméliai part egyik-másik részét bombázták. Minden ilyen alkalommal azonban ütegeink tüzelése következtében kénytelenek voltak tüzelésüket beszüntetni és eltávozni, anélkül, hogy bármi eredményt értek volna el. Egy ellenséges repülőgép átröpült a tengerszorosokat, de egyik repülőgéppüktől megtámadtatva, kénytelen volt megfordulni és eltávozni.

A verduni diadal.

Arad, február 29.

A mi Verdun-nél történik, az nem epizódja a háborúnak. A várostromok, — ilyen elég sok volt másfél esztendő óta, — másféleképp mentek. Itt a félelmetes német hadsereg egész erejével, nehéz ágyuinak irtózatot keltő hatalmával, veszedelmet nem ismerő katonáival és semminő akadály elől ki nem térő céltudatosságával csapott rá a franciákra, akik a rettentő, talán nem is várt, támadás súlya alatt megroskadtak. Akik el nem pusztultak, azoknak mintha az öntudatát, eszméletét vette volna ez a gigászi roham. Még tart a haró, — és nem kis dolog, ha a hozzáértők ezt a világháború legvéresebb csatájának mondják, — és eddig 228 tiszt, 17,000 főnyi legénység, 78 ágyu és nyolcvan gépfegyver jutott a németek birtokába. Verdun környéke egy halál-völgy, és az irdatlan gödrökbe, amelyeket a német ágyuk lövedékei turkáltak, némesak halottak és romok vannak eltemetve, de a franciák tavaszi ottenzívájának reményei is. Most nemcsak Verdun sorsa van megpecsételve. A németek vehemens támadó szándéka nem pazarol anyagi energiát egy vár birtokáért, még ha az Verdun is. Verdun meghódítása után következik a nagy felgöngyölés, — ugyanaz, amely Gorlicétől Tarnopol alá szorította a folytonos veszteségekkel hatráló orosz sereget.

Hogy Verdun után hol fog megállani az új felgöngyölés? Szeretnők hinni: a békénél. Ott, ahol a franciáknak be kell látni a további vérvesztésnek céltalan és hiábavaló voltát. Ott, ahol a nép felháborodása joggal ki fog törni az olyan komédiák fölött, aminőket az entente hadvezérei és diplomatái közös haditanács címe alatt rendeznek, hogy az ily haditanács után nyomban újabb,

fájdalmas vereség érje az entente-ot. A legtöbb fájdalom és a legkeserűbb veszteségek eddig Franciaországot érték. A betetőzése ennek a verduni haró. A mint a francia katonák a borzalmas ostrom hatása alatt megdermednek és szinte belélesnek a győzők kezébe: ugyanez a dermedtség észlelhető a francia közvéleményben is. Mit várhatnak még ezután Joffre zsenialitásától és a közös haditanácsok nagyképű megállapodásaitól.

A német hadviselés itt újra hatalmasat, a világtörténelemnek szólót cselekedett. Ezt nem előzte meg semmi beharangozott Kriegsraht. A villámgyors és a villám erejével sújtó támadás volt ez. Odalenn Szalonikiben szaporán rakták a francia és angol csapatokat partra és építették a hármas, négyes, ötös védelmi öveket a német támadás ellen. Talán már azon a ponton voltak, hogy Szalonikiből kirohannak — már rájuk is fásrasztó lehetett a meddő várakozás, — a mikor a németek egyszerre az európai front tulsó végén, a Maas mellett mentek heves támadásba. Ez a programszerűség ellen volt, hiszen Joffre csak áprilisban óhajtotta „csatára kényszeríteni” a németeket — és mégis megtörtént. Hát ne ütközzenek meg joggal a franciák a német harcmodor fölött!

Még tart, elképzelhetetlen borzalmaival, a verduni haró, de a kimenetele alig kétséges. Az pedig, hogy az álló harcból egyszerre nagy arányú mérközés lett, mindenesetre siettetni a háború befejezését. Széttépi azokat a számvetéseket, a melyeket a németek hosszú kitérőjárása fölött tápláltak. Az a hadsereg, a melyet olyan csapások érnek, mint a minőt most szenvednek át a verduni hadtestek, már nem tud fásrasztani. Azon egyre jobban erőt vesz az agyon-

fáradás. Hiába próbálnak bele lelket és támadó erőt tujni a haditanácsok prókátorai. Annak a maga siralmas állapotában nem vigasztalás, hogy a győző is fárad. Annak egy nap — talán még sincsen olyan láthatatlanul messze ez a nap — le kell számolni a maga helyzetével, ki kell ejteni az első szót a lefegyverkezés felé.

Március közepén megnyílik a börze.

(A tejes forgalom megindulása. —
Kávé-hausse és papírspekuláció.)

Az Aradi közlöny tudósítoja.

Budapest, február 29.

A börzén az utóbbi napokban a spirituszon kívül jóformán csak a kávéban volt a kereslet, de ebben a cikkben azután óriási árfelhajtás mutatkozott. A spekuláció ugyanis teljes erővel dolgozik és sikerült is rövid idő alatt százpercentes hausse-t elfidézni, ami természetesen a detailforgalomban is érezteti a maga káros hatását. A kávékereskedőket állandóan megrohanja a közönség, noha kávé elég van raktáron és csak a szállítás kénik.

Terjeszkednek a papírgyárak.

A nagy papírkereslet, amely az utóbbi időben Ausztriában és Magyarországon egyáltalában megnyílvánul, arra készteti a papírgyárakat, hogy lehetőleg terjeszkedjenek. Értesítésünk szerint legutóbb a Hermancei Papírgyár határozta el, hogy újemét ki fogja bővíteni, miután a megrendeléseknek már nem tud eleget tenni. Az újem kibővítésének pertektuálása már a legközelebbi időben meg fog történni.

A dióspekulánsok bukása.

Hirt adtunk arról, hogy hónapokon át nagy spekuláció folyt dióban, miután azt hittük, hogy az importfennakadás folytán jövedelmezően lehet erdélyi diót elhelyezni. Közben azután megkezdődött a bolgár dió behozatala, ami olyan arányokat öltött, hogy azok a bankok és vállalatok, amelyek dióval spekuláltak, ugyancsak megjárták. A veszteség, amit először bolgár dió hozott, több millióra tehető és különösen a Forgalmi Bank érezte meg a hátrányát annak, hogy rengeteg készletet vásárolt össze s ennek alig tizedrészét tudta elfogadható áron értékesíteni.

A rekvirálás és a H. T.

A gabonapiacra várják a rekvirálás eredményét és azt remélik, hogy a H. T. tekintélyes készletekhez fog jutni és eleget fog tudni mindazoknak a kötelezettségeinek, melyeket a hadsereggel, fővárossal és magánosokkal szemben vállalt. Ugy tudják, hogy a román határon még igen nagy kontingens tekezik, ami részben Ausztriát, részben Németországot illeti és aránylag csak kis percent esik Magyarországra. A H. T.-nek tehát itt csak a közvetítő szerepe jut és az átszállított gabona szétosztását a bécsi és berlini testvérintézmény fogja végezni.

Mikor nyílik meg a börze?

Ma se tudják még a börzei emberek, hogy mikor nyílik meg a tőzsde. Az utolsó hír úgy szól, hogy március 6-án indul meg a teljes forgalom, miután Bécsben végre létrejött a megállapodás. Erdékes, hogy a börzén mozgalom indult meg, hogy nyissák meg függetlenül a bécsi börzétől a mi piacunkat, miután nálunk csak formalitások vannak nátra és semmi ok sincs arra, hogy huzamosabb ideig várjunk

az osztrákok elhatározására. Helyeslik azt is, hogy csak a járadéküzletre vonatkozólag fogják életbe lépíteni a hités ügynökök intézményét és hogy a tőzsdén magánforgalom ellenőrzését maguk az érdekeltek fogják végezni. Általában tehát nincs baj, sőt sokan attól tartanak, hogy tulságos jól megy a börzén és hogy a visszahatás sem fog elmaradni.

Új tőzsdetanács.

A tőzsdetanács, hír szerint, végleges döntés előtt szűkebb körben publikálni akarja a hivatalos intézkedéseket, amelyekkel a tőzsde rendjét megváltoztatja, nehogy később merüljenek fel nézeteltérések, amelyek a szükséges összehangot megzavarják. Mindenesetre nagyon helyes lesz, mert a börzén az a helyzet, hogy mindenki elégedetlen addig, a míg a véleményére nem kíváncsiak és mindent rendbenlévőnek találnak, míheltt úgy látszik, hogy tulajdonképpen az ő akaratuk teljesül. Az a szerep, amelyet a Giró vindikált magának, nem volt teljesen helyénvaló és mindenesetre szükséges, hogy meglágyon a közvetlen összeköttetés a tanács és a tagok között, ahelyett, hogy állandó surlódások legyenek. Most, hogy tüzet van, a kedélyek is megjavultak és remélhetőleg továbbra is hausse-t fognak mutatni. Szerencsére még új tanácsosokat is kell választani s ez az izgalom teljesen fogja tenni a börze normális képét, amelyet átmenetileg zavart csak meg a háború. Március idusa alighanem a pesti tőzsdének is ünnepe lesz s aligha tévedünk, ha a tőzsdei segélyalap is meg fogja érezni azt a könnyebbséget, amelyet a kibővült forgalom a tőzsdetagok karának és tőzsdének jelent.

Egy aradi román csodálkozásai Verdun és Durazzo körül.

(Levele az Aradi közlönyhöz.)

*

Igen tisztelt Szerkesztő ur, becsánatot kérek, hogy soraimmal háborgatom és sok dolga közepette az én naiv észrevételeim elolvasására is időt rabolok el öntől. Én régi aradi román polgár vagyok, egyike az itteni román társadalom tagjainak. Szeretem a magyarokat, mert az a társadalmi kör, amelyben évek óta otthon vagyok, nem nézi, hogy magyarul, vagy románul imádom-e az istenemet és nem törődik vele, hogy otthon s a kávéházban románul, vagy magyarul beszél-e? Szeretem a magyarokat, mert voltaképpen én is magyar vagyok: mindnyájan magyar állampolgárok vagyunk, akik ennek a hazának törvényei szerint élünk, annak oltalmában részesülünk, hogy zavartalanul művelhessük magunkat és szabad polgárok gyanánt élhessünk. Ha valamikor, úgy ebben a vérpatakos szent háborúban tanultuk meg, hogy mit jelent magyar állampolgárnak lenni és ebben az örökké emlékeztetes korszakban mutattuk meg, hogy milyen polgárai vagyunk ennek a hazának. A magyar, német, román, ló, lengyel stb. nyelvű alattvalóia monarchiának egyforma elszántsággal rántottak kardot a haza védelmében. Az ország sajtója, nemcsak a hivatalos harctéri jelentések klasszikusan egyszerű mondataival, az elragadtatás hangján írta a haza minden nyelvű népeinek harci dicsőségeiről és egyszerű haditényeiről. Én olvasom a tekintélyesebb magyarországi lapokat és mondhatom, Tisza István gróf miniszterelnök csöppet sem túlzott, mikor tegnap előtt is valóban az elragadtatás hangján nyilatkozott a főrendinázban (Sigr. Antal grótnak adott válaszában) a ma-

gyar sajtó háborús működéséről. A magyarországi sajtó igazán nem tesz kivételt a különböző nyelvű katonák között, aminek ékes bizonyítéka az Aradi Közlöny ama számos cikke, amelyben az olasz fronton küzdő aradi román zászlóalj hősiességét magasaltta. A lapok nem az embert, hanem eszelekedését nézik a harctéri események megbirálásánál. Örülnek, ha kiváló hadseregünk és dicső szövetségeseink sikereket érnek el és sajnálkoznak, de nem ennek kétségbe esés baleset éri őket.

Bukaresti katonai attaséék előadása.

Bukaresti jelentik: Tegnap teacat volt az osztrák-magyar követségen s ez alkalommal Randa ezredes, katonai attasé nagy tetszéssel fogadott előadást tartott a központi hatalmaknak, Oroszország, Szerbia és Montenegró ellen vezetett operációiról. Az előadáson jelen volt a román társaság elnöke.

Tizenhét ezer fogoly, 228 tiszt, 78 ágyu a verduni győzelemben.

**Beseler tábornok a főparancsnok. — A Mackensen-sereg az áttörésben.
Motoros mozsaraink sikerei.)**

— Távirati tudósítás. —

Berlin—Páris—London, február 29.

A Woewre frontról jelentik a rádiótudósítók: Douanmont falutól északnyugatra egy kisebb páncél-erődöt rohammal elfoglaltunk. A Woewre fensíkon az újonnan elfoglalt községekből álló új vonalra jutottunk előre. Tegnap estig kétszázhuszonnyolc tisztet, tizenhat-ezeröttszázhetvenöt közembert fogtunk el és hetvennyolc ágyut, köztük sok nehezét, nyolcvanhat gépfegyvert, beláthatatlan hadianyagot zsákmányoltunk.

Beseler tábornok a verduni támadás vezére.

London. A Times katonai szakértője a következőket írja a verduni csatáról: Verdun-nél a németek valószínűleg huszonöt hadtestet összpontosítottak Beseler tábornok főparancsnoksága alatt. A lüttihi tapasztalatok után Verdun-nek, mint erősnégnek koránt sem oly nagy az értéke, mint azelőtt. Sajnos, Franciaország hamarosan igen sok emberét és ágyuját elveszti, amde bizonyos, hogy a harc vonal biztonsága nincs veszélyeztetve. A Maas jobbpartjának elvesztése sajnálatos volna, de nem életbevágó fontosságú. Nem tételezhető fel, hogy a németek száztizennyolc divíziójából csupán huszonöt venne részt az offenzívába s így biztosra vehető, hogy rövidesen a Champagneban is újabb offenzíva következik be.

Genf, február 29. A „Journal de Genève” jelenti a francia főhadiszállásról, hogy a németek nyolc hadtesttel támadtak Verdun ellen. A csapatok között szerepel a Szerbia ellen harcolt és később Szaloniki alá vitt Mackensen féle hadsereg színe-java is. A harcokhoz szokott edzett katonaság előtt alig van legyőzhetetlen akadály.

Harmino és feleselink a Verduni erődök ellen.

Páris. A Newyork Herald párisi kiadásában jelenti, hogy a francia repülőök felismerő útjaikon megállapították, hogy a német front nyolc helyen osztrák-magyar harmino és teljes mozsarak lövik a franciák erődítményeit és állásait Verdunnél. A tüzés nagy sikerében igen jelentős szerepe van az osztrák-magyar ágyuknak.

Verdun lángtengerben.

Genf, február 29. Verdunból Párisba érkezett menekültek elmondották a Petit Journal egyik munkatársának, hogy az első lövedékek héttől délelőtt hullottak le a városra, amely azóta a lövedékek szakadatlan záporának van kitéve. Verdun minden lakosát eltávolították, úgy, hogy a város most már teljesen üres.

Berlin. A nagy főhadiszállásról jelentik: A Verdun előtti éssaki harcvonalon a heves hóvihár dacára szünet nélkül folyik a tüzési támadás. Mihelyst a hóvihár megszűnt, látni lehetett tüzésünk mindenféle kaliberű ágyúinak rettentő gránát-hatását. A részben erdőborította magaslatokon Douanmont páncél-erődeitől és a Cote de Froi de Terretől-keletre és nyugatra és távolabb a nyugati Maas-part erődel és védművei felett felhőbágyokként gomolyognak az explodáló gránátok. Különösen délután lett élénk a tüzési tűz a hegyek horizontjának majdnem valamennyi pontján és a hegyek mögött. Douanmont erődje mögött az ágyuk tüze egy falut felgyújtott. Ugy látszik, hogy Verdun óségi székesegyháza is ég.

— Több ütőg tüzési tevékenységét figyeltem meg — írja a „P. L.” tudósítója — és láttam, mily csodálatos munkát végeztek, dacára a rossz utaknak és lágy talajnak. Megnéztem Consenvoyenál az erdőben húzó francia és német gyalogsági állásokat és a különböző drótakadályokat a két vonal között és el kell ismernem, hogy a francia katonák ama panaszai, hogy hiányosak voltak lövészárkaik és nem találtak kellő védelmet a víz ellen, jogosnak tűnnek fel.

Csodálatraméltó volt azonban, hogy Verdun erődei, a bevehetetlennek hirdetett erődök oly gyengén tüzeltek. Sajátságos volt az is, hogy az ellenséges nehéz tüzéség több előkészített állását elhagyva találták csapataink. Beszéltem német katonákkal, akik több egymásután következő magaslat, köztük a 344-es magaslat elleni rohamban részt vettek. Ezeknek a vitézeknek hangulata egyecsen lelket örvendeztető: a társaságnak, kedvetlenségnek nyoma sem tükröződik szemükben.

Joffre a német támadások feltartásáról.

Berlin. A Wolf ügynökség jelenti: A napokban egy elfogott francia tiszt iratai között megtaláltuk Joffre egyik titkos parancsát, melyet január 31-én intézett a hadseregek főparancsnokaihoz. A titkos parancs a következőket mondja: Az utóbbi időben az ellenség frontunk különböző helyein gyakorta kísérelt meg kisebb támadásokat és mindenkor elérték kisebb eredményeket. Ezen állapot nem tűrhető tovább. Ez hadseregünk hangulatának megromlására vezethetne. Nem tűrhetem el a tétlenséget. Be kell rendezkedni a német vállalkozások megelőzésére és megállítására. Ez elérhető lesz a gyalogság nagyobb veszteségei nélkül is, ha minden alkalommal igénybe vesszük a tüzéséget; a nehéz, tábori és lövészárkok utageket megtelelő munició segítségével. Védekezésünk ilyen módon sikerrel járhat, amennyiben az rögtön meggátolja az ellenség berendezkedését, vagy amilyen gyorsan csak lehet ellentámadásba megyünk át, alapos tüzési előkészítés után. Joffre.

Angol lapok a verduni csatáról.

Rotterdam, február 29. A Courant jelenti Londonból: A lapok nézetei a verduni csatáról szétágnak. Néhány lap komolyabbnak mondja a franciák terapvesztését, mint a többiek. A Daily Chronicle a hivatalos jelentésekről szólva, azt írja, hogy nem tud visszaemlékezni olyan nyugati csatára, amelyről a jelentések annyira ellentmondóak egymásnak és annyira különbözően ítélték meg. A Times vezetőikben ezt írja: mint a franciák jelentették, Douanmont erődöt a háboru első hónapjaiban leszerelték. Ágyu és légénység nem volt benne. Ez a közlés éppen olyan fontos, mint amilyen egyszerű. Modern erődök arra vannak itélve, hogy kelepeői legyenek az ágyutűzésnek, amint azt Lüttihi esete mutatja. Amikor Sarraill tábornok Verdun egész szakaszát megerősíteni kezdte, az ágyukat Douanmont erődől, talán más helyekről is eltávolította és fedett állásokba vitette. A németek eszerint csak elhagyott falakat találtak. A Times ezután megkísérli, hogy az erőd elfoglalását minden jelentőség nélkül valónak tüntesse fel. Katonai munkatársa sajnálatát fejezi ki, hogy az évszak és a terepviszonyok az oroszokat és az olaszokat még megakadályozták nyomás kifejtésében. Verdun — írja továbbá — a szövetségesek vonala egyik részének kell tekinteni, nem pedig különleges várműnek. Állandó erődítmények ebben a háboruban a nehéz taraskok nagy ereje miatt nem jelentékenyek. Minden, ami eddig történt, csupán az, hogy a frontnak könnyen sérthető része be lett nyomva, épp úgy, amiként az más hasonló pontokon már eddig is megtörtént.

Belfortnál is készül valami.

Luzern, február 29. A Tagesanzeiger jelenti a francia határról: Belfortnak távolból történt ismételt lövetése folytan Souarre, Lepuix és Courtelevaut francia határközségek lakosságát felszólították a katonai hatóságok, hogy legyenek felkészülve és adott jelre hagyják el lakóhelyeiket.

A verduni harcok sebesültjei.

Bern. A Svajci Távirati Ügynökség jelenti: Lyonba negyvennyolc órán keresztül számtalan kórházvonat érkezik. Az ország délkeleti összes kórházai és Lyon is zsúfolva vannak sebesültekkel.

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor.

Budapest. A Pester Lloyd tudósítója jelenti a sajtóhadiszállásról: Délbesszarábiában az oroszok a katonai rendőrszolgálatot megszigorították. A legkevésbé gyanús személyeket is az ország belső részébe internálták. Lipkanit, Margat, Ocint, Gminacet és Podolskit kiurították. A lakosság rendkívül nyugtalan s a központoknak Kiew elleni támadásától fél.

Rotterdam. Az angol hadügyi hivatal az összes szabadságoltakat behívja. A napokban behívják a nő férfiak egy részét is.

Páris. A Verduni menekültek elmondják, hogy szombaton a városnak százötven házát rombolták le a gránátok. Ugy vélik, hogy a hadvezetés számol a front vonalának a veszélyeztetett területről való visszavonásával.

Zürich. A francia hadsereg átcsoportosítása várható a németek sikerei következtében. A tábornoki kar nagyarányu felújítását tervezik. A franciák szemrehányásokat tesznek az angoloknak, hogy Calaiszt védelmezték, önerdekeikkel törődtek, ahelyett, hogy a franciáknak siettek volna segítségükre.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szerda: „Táncosné“ azimüi újdonság először.

Csütörtök: „Táncosné“ másodsor.

Péntek: „Kisasszony férje“.

Szombat: délután mérsékelt helyárrakkal ifjúsági és népies előadás „II-ik Rákóczy Ferenc fogsága“. Este: „Kis herceg“ operett repris először.

* Az aradi elhunyt hősök árvái segélyezésére szerdán este 8 órakor a kulturpalotában báró Bedeus Bella énekművésznő és Honigberger Zelma zongoraművésznő közreműködésével a tegnapi közzétett műsorral megtartandó hangversenyhez szóló jegyek szíveségből Scherhag H. és fia ögnél és délután 5 órától kezdve a kulturpalota pénztáránál kaphatók.

* Vak művészek hangversenye. Horváth Attila és Lumpe Gizella március 5-iki hangversenye iránt az érdeklődés mindegyre általánosabb. A világtalan, de lánglelkű Horváth Attila valahányszor a nyilvánosság elé lép, telenoménális játékaival, csodaszép, mély gondolatú szerzeményeivel mindenkori ragadja hallgatóit. Lumpe Gizella vak énekművésznő méltó társa lesz a nagy poszta-művészeknek. A jegyek árusítását 6, 5, 4, 3, 2 és 1 korona árban itja Klein Mór könyvkereskedése (Fehér Kereszt szálló épület.) már megkezdte. Az előjegyzést tevők kerestek jegyeiket mielőbb átvenni.

* A színház hírei. Táncosné bemutatója van szerdán. Lengyel Menyhért kitűnő színműve, mely Budapesten a legnagyobb sikert hozta meg az illusztris szerzőnek, nálunk is előrelátnatolag kitűnő előadásban fog színi kerülni, úgy, hogy a Táncosné aradi sikere is biztosítva van. A kitűnő újdonságot holnap megismétli a társulat. Ifjúsági és népies előadás. Szombaton, március 4-én tartja a társulat a legközelebbi ifjúsági előadását, melyet a közönség ma már annyira megkedvelt, hogy zenitolt házak élvezik végig a kitűnő előadásokat. Szombaton délután 3 és fél órakor mérsékelt helyárrakkal II. Rákóczi Ferenc fogsága történelmi színjáték van műsorra tűzve, melyben az egész személyzet részt vesz. A kis herceg operett, melynek színi hozatata ma már újdonság számba megy, szombat estére van kitűzve. Főszereplők: Z. Váradi Margit, Járni Böske, Benkóné, Barics, Polgár S. stb.

* Stuart Webs detektív-dráma az Apollóban. A Norvick-műsor után szerdán két nagyszabású detektív-drámát mutat be az Apolló-színház. Stuart Webs, a szenális detektív a hőse az egyik detektív-drámanak. (Az üldöző árnyék), amelynek izgalmas eseménye szinté páratlanul áll a hasonló zsenerü képek között. A bemutatásra kerülő kép „A teher örök“. Nagy előnye a drámanak, hogy olyan mozinagyságok játszanak benne, mint Carlo Wieth. Egy jobb sorára érdemes diák szerencsétlen sorsai játéka meg megdöbbentő realizmussal, akit egy portónál kiszabadult fegyenc az utolsó pillanatban tart vissza az ongyilkoságtól a ellenszolgálatul azt követeli, hogy emkóstarsa legyen. A filmember anyja jöletéért eladja lelkét a „teheröröknek“, akiből most már sorsa hozzaorr. Hiába gondolja meg magát az utolsó pillanatban, mert szerelmes lesz az áldozat leányába. Már késő. Nincs más vá-

lasztása, mint belejezni az életet, mint ahogy egykor elszánta magát rá.

* Bábjátékos. (Romantikus filmtörténet az Urániában.) A művészek és színeszek általánoságban tiltakozni szoktak az ellen, hogy a kinematografia is a művészetek körébe sorakozik. Nos hát, aki még ma is vallja ezt az elavult nézetet, az fíradjon el ma a színházba és nézze meg a kinematografiának ezt a csodaművét, amely minden értnél jobban meg fogja győzni. Ami báj, ami művészet, ami finomság, ami tökéletesség egy témában csak elképzelhető, azt meg fogja találni ebben a filmben. És ha a képből a szereplő egy Mátray Ernő, egy Fodor Oszkár játékát fogja magismerni, akkor egy olyan művészetet lát, melyet a világ bármely színpadán hiába keres. Ime a legposztikusabb: téma: egy bábjátékos álma, hogy bábjai kiszabadulnak és emberi életet élnek. Valóságos tragédiát élnek végig ezek a bábuk, megismerik az élet minden bűnét, minden örömét, vándorlásuk tele van romancizmussal, naivitással és stílussal. — Sikoly az éjben, Alwin Neuss detektív rekord sorozatának első köpe az Urániában kerül legközelebb bemutatásra.

* Kiváló újdonságok Kerpel kölesönkönyvtárában és zeneműkölesönkönyvtárában. 193

A legvitézebb Vilmos-husár.

(Hat hadikitüntetés egy hős őrmester mellén.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Bécs, február 29.

Egy huszárőrmesteréről szólunk alább, ki másfél esztendő óta a mai napig szakadatlanul a legélén harcol a aki valóban bámulatraméttó cselekedeteivel magára vonta nem egyszer a legfelsőbb körök figyelmét is. Szászik Jánosról van szó a II. Vilmos császár nevét viselő debreceni 7. huszárezred őrmesteréről, aki ez idő szerint tulajdonosa a bronz, a kis és nagy ezüst, az aranyéremnek, a II. oszt. vaskeresztnek és a német hadiérdemnek. Vakmerő vállalkozásai nagyjából a következők:

1914. szeptember 12-én, mikor Zuraivo mellett a Daveszter hidjánál három század kozák vágatott előre, Szászik őrmester a Szunyogh főhadnagy vezetése alatt álló huszonhat huszár kíséretében a tala mögé rejtőzve hirtelen tüzelésével oldalba kapta az orosz lovasokat, kik nagy veszteséggel megfutottak. Szászik őrmester utánuk nyargalva elfogta egyik haditütkököt tartalmazó kocsijukat, azonfelül egy orosz tábornok négy lovát a hadiérmeit. Ebből az alkalomból a másodosztályu ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Legbravurosabb haditele az volt, mikor tavaly decemberben arra vállalkozott, hogy a Kárpátok északi tetőjén harcoló és a Przemyslbe zárt csapataink között összeköttetést létesít, 1914. december 2-án tizenhat huszárral nyeregbe ült a Liszko és Szanok között levő Czuszimból a legényeit leszállítván nagy hegyek a erdőségek között valahogy sikerült az orosz front hátába kerülni és attól kezdve hosszú napokon át három orosz hadsereg mögött bujkált. Az ellenség nyomában neszét vette a Przemysl felé törekedő huszároknak a elfogatási parancsaiba lovasdandárnak tujta tel a pár huszárból álló járőrt. A tizenhat vakmerő lovas, közben Dornya és Gornya Lipa között attakra indult a három orosz hadsereg főpostaszállítmánya ellen, a kíséretét megkergette, a kocsiban levő orosz postakapitányt foglyul ejtette, a legfontosabb iratokat átvette, azonfelül megmentette egyik őrmesterünket s egy káplárunkat a 27. gyalogezredből, kiket a postakocsi kísérete Przemysl alól hurcolt magával. Az orosz kapitányt később egy erdőben ki-

hallgatta a jelentést irván, a jelentést a fogoly kapitánnyal s két megszabadított emberünkkel. Kitunt István huszár vezetésével visszaküldte. Ezek azonban nem érték el többé frontunkat, mert közben orosz túlerőtől megtámadva, fogságba kerültek.

Szászik őrmester onnan tovább lovagolt kitűzött célja felé s december 9-én Birca talu mellett hét kilométerre közelítette meg Przemysl várövezetét. Bekerülni azonban minden erőfeszítése mellett sem tudott, mert a várat kilencszeres orosz gyűrű zárta körül. Erre visszafordult s több napi bolyongás után, mikor kétszáz kilométernél nagyobb utat hagyott maga mögött, december 17-én lóháton és karddal attakra ment, a Kárpátok alatt beasott orosz gyalogságon átvágta magát s pár órával rá már a mieinknél jelentkezett. Szászik őrmester ezért a két heti vakmerő csínyét, miközben egyetlenegy huszárra esett fogságba, mindössze az arany vitézségi éremet kapta meg.

1915. január 30-án a mérfalvai és rózsadombi fűtőzetekben husz huszárral összeköttetésről kellett gondoskodnia ezrede és a szomszédos Klim magaslaton fekvő 14-ik huszárezred között. Közben az oroszok tizennyolcszoros rajvonala visszanyomta a mi csapatainkat s Szászik őrmester huszárraival az ellenség hátába került. Még aznap, miután összaszedte az erdőben a 14-es huszárok egy kisebb részét, gyalogharcba szállt s őtször ment rohamra az oroszok ellen, míg végül áttörte magát s másnap reggel jelentkezett Barzevicy Béla ezredesénél. Ezuttal az elsőosztályu ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Juniában, mikor hadaink diadalmasan nyomultak előre, a Przemysl körül folyó harcokban fontos földerítést hozott az orosz várágyuk elhelyezéséről. Ekkor a bronz vitézségi éremet kapta meg.

Ugyanebben az időben Przemysl mellett kétszáz kozák megtámadott hat német huszárt s rövid, de véres küzdelem után iszonyúan összevagdaltván őket magukkal akarják cipelni. Szászik őrmester ki tizenkét huszárral a környéken volt földerítő-járőrből, mikor észrevette az orosz lovasokat egy erdőszéléről gyors tüzet indított rájuk, majd attakra ment, úgy, hogy a kozákok megfutottak. Szászik most e hat német huszárt bekötözte és a kötözőhelyre szállította. El tettéért a másodosztályu vaskeresztel tüntették ki.

Az ősszel történt, hogy a rokitnói moesarakban Kosztjenucka és Vulka Galuss erdője között az oroszok rettentő tömegei egyetlen éjjel, tizennyolc támadást intéztek a híd ellen, melyet a 7-es huszárok védelmezték körömszakadtáig. A győzelmes éjszakai fűtőzetben kiváló része volt Szászik őrmesternek is, ki vitézségeért kevéssel ezután a német hadiérdemet (Kriegerverdienst) kapta meg.

Szászik János őrmester mindenkorra örök példaképe marad a vakmerőségnek, a kötelességtudásnak, a halálmegvetésnek, példányképe a követéseméltó vitéz katonának!

Tábori előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Miután tábori postautalványon az írásbeli közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háborúból pénzi küldenek, hogy egyidejűleg külön levelezőlapon jelezzék, hogy az összeget milyen célból küldötték.

Rámer István oroszja.

— A gáji kapitányság foglya. — A legjobb turkesztán tisztviselő. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 29

Ha majd teljesen tárgyilagos nyugalommal és az egymástól el nem választható óriási háborús anyag alapos ismeretével a történelem megkezdí munkáját, akkor a hadifoglyok élete Magyarországon eimű fejezet megírására legalább is novella írónak kell vállalkoznia. Valóságos regényfejezetek, amit az orosz foglyok nálunk átélnek, mert a magyar miniszterelnöktől lefelé mindenkít az a nemzeti büszke tudat hat át, hogy fegyvertelen ellenségeink, a mi földünkön már csak szerencsétlen testvéreink. Ez az alapgondolat megbirja a legszigorubb történelmi kritikát is és a praxisban megvalósítva igen sok bizonyítékot szolgáltatunk véresszájú ellenségeinknek arra, hogy a magyar nemzet egy pillanatra sem felejtette el, mennyire a történelem ítélőszéke előtt áll a mai napokban. Ennek a történelmi fejezetnek egy igen érdekes alcíme „A gáji kapitány oroszja.”

Ma délután a központi mezőgazdasági bizottság Lócs Rezső helyettes-polgármester elnöklésével tartott ülésében ismét igen sok olyan intézkedés megtételét határozta el, amelyek mindazt célozzák, hogy Aradon egy talpalattnyi föld megművelésén ne maradjon. Jogos büszkeséggel mutatható rá az elnök arra, hogy a bizottság oly hiven valósítja meg a földművelésügyi miniszter intencióit, a város oly bőkezűen van segítségére a gazdáknak, hogy ha mindenütt úgy történik, akkor az ország többet termel ebben az évben, mint az elmúltakban. Ma megállapították, hogy elég kézer van, elég less az iga, a város is vett lovakat, mindenki kap orosz fogoly munkásokat, ekét, vetőmagot, sőt ha kell, kamatmentes kölcsönt is, hogy szánthasson, vethessen. Az intézkedések végrehajtása Rámer István gáji kapitányra vár, aki mellé egy végrehajtó-bizottságot küldöttek ki, Faragó Gyula, Nécin István és Virágos János tagokat. Ez a bizottság a polgármester felhatalmazása alapján kirendelhet minden gazdát, hogy szegény szomszédja földjét szántsa fel és vessen be. Fontos és súlyos munka.

A gáji kapitány azonban nemcsak ezt végzi. Az ő hivatala egy óriási forgalmu jegyzői iroda, amelyben reggeltől estig egyik panaszos a másiknak adja a kilincset, mert Gáj népe minden ügyes-bajos dolgával a kapitányi hivatalba megy. Ez a hivatal mindezek tetejébe még rendőrkapitányság is, amely bűnügyeket nyomoz, kihágásokban bírálkodik, rekvirál és mozgósít, anyakönyvet vezet és végrehajt minden tanácsai, törvényhatósági és kormányrendeletet.

— A háborús munkám úgy megszapordott — mondotta a bizottság ülésén ma Rámer kapitány, — hogy egészen meglepedkezem arról, hogy rendőr is vagyok. Reggeltől estig folyton felekkel bajlódom, a rendeletek naponta szaporodnak, most jön a legfontosabb teendő, a tavaszi munka, utána az aratás, a betakarítás és ez mind annyi időt vesz igénybe, hogy a tulajdonképeni hivatalomat alig tudom ellátni. Kérném a bizottságot, rendelkezjen ki részemre olyan munkások, akik egyben-másban helyettesíteni tud.

— Ha meg méltóztatnak hallgatni, akkor belátják az urak, hogy a mai állapotok már tür-

hetetlenek és én tovább már nem bírom, mert kénytelen leszek a munkából kiállni. Napidíjakkal dolgozom, de ezek is ott hagynak, mert 8 koronából megélni nem tudnak. Először kilép tőlem Bizza, a volt színházi sugó, mert valamiért szóltam neki és ő ezt szokon vette. Van egy kiérdemesült kereskedő is, de ez szegény egész nap kézbesít. Egyedüli támaszpontom és a hivatal időrőssége egy orosz fogoly. A rendkívül intelligens fiatal ember teljesen önállóan dolgozik, magyarul togalmas, sőt olyan kiváló képességei vannak, hogy az egész rekvirálási munkát ő maga végze. Ha nem lenne mellettem, már becsukhattam volna az irodámat.

A bizottság nagyon örült annak, hogy egy orosz fogoly ilyen karrist csinál a magyar közigazgatásban, de a kapitány jogos panaszát a maga hatáskörében nem intéshetvén el a polgármestert keresi meg, hogy megfelelő munkakerőről gondoskodjék.

A bizottság tagjai, akik legtöbbször gazdák és gyakran fordulnak meg a gáji kapitány hivatalában, mind ismerik Eliás urat, a kapitányság támaszát, akit a mi vitézeink a Kárpátokban fogtak el. Eliás urnak hívják még a rendőrök is, a nép is, mert igen nagy respektust tudott magának szerezni. Turkesztánból származik, otthon könyvelő, rendkívül intelligens, tényes nyelvtelenséggű ifjú, aki egy év alatt tökéletesen megtanult magyarul. Kitérő orosz hazati, aki nem akarja elhinni, hogy az orosz kolosszust meg lehessen verni és csak a Lovcen elfoglalása után szállták meg kétségek a nagy szláv eszme diadalát illetőleg. Előrendű matematikus, aki a legnehezebb és legkomplicáltabb feladatokat is könnyen megoldja. A kapitány már nem egyszer jutalmazta meg nagyszerű munkásságáért. A nép rendkívül szereti Eliás urat, aki csakhamar tájékozódott a gáji viszonyok felől és ma már tanácsért is hozzá fordulnak. Kellemes modoru, művelt férfi, aki a hegedűt is jól kezeli, de legjobban a maga nemzeti dalait szereti játszani. Eliás Izsák a becsületos neve, közkatona volt. Veie együtt fogásba került az altisztje is, aki most Stauber Andor dr. gáji kerületi orvos kocsisa. Otthon fiakkoros volt, de ugylát-szik, hogy jó altiszt lett belőle, mert Eliás ur, még most is haptakba vágja magát előtte, a felebbvalója előtt. Noha Eliás ur a gáji kapitányság oszlopa, akinek alázatos instanciával járul az orvos kocsisa. De a reglama a fog-ságban is reglama.

VÁROS ÉS MEGYE

Arad város tüzilája. A tavalyi szomorú példán okuva a város ez évben már korábban lát hozzá, hogy a téli tüzita szükségletet biztosítsa. Lócs Rezső helyettes polgármester, tekintettel arra a közhitre, hogy nincs elég la a termelőknél, a polgárság részére is megtehető mennyiségű tüzelő anyagról gondoskodni óhajtott és ezért ma délelőtti több termelőt és kereskedőt megbeszélésre kérelett magához. A meghívásnak eleget tettek, kijelentéseiből arról győződtek meg az elnöki helyettes polgármester és a gazdasági széknek jelen volt tagjai, hogy még két éves ta is van rakta on és a termelés sem csökkent oly arányban, hogy lainségtől

kellene tartani. Az árak rettenetes és indokolatlan emelésének tehát olyan okai vannak, amelyeket csak okos és idejekorán megteendő kormány-intézkedésekkel lehetne eliminálni. Az értekezlet csak tájékozódásul szolgált és semmiféle fix megállapodásra nem vezetett. A résztvevő szakemberek kijelentése szerint a város részére szükséges 250 vagon fának a biztosítása nehézséggel nem fog járni. A helyettes polgármesternek azt a tervét, hogy a hadba vonultak részére ugyancsak 250 vagon fát vásárolna a város és ezt önköltségen adná tovább, szintén megvalósíthatónak találták. Azt a gondolatot, hogy a nagy közönség szükséglet: 1500 vagon, amelyet szintén a város szerezne be, de elárutítás céljából a helybeli kereskedőknek adatnók át, az teszi nehezzé a kivitelben, hogy a tanács természetesen az árat maximálni akarja, már pedig erre kormányengedély nincs. A tanács holnap tartandó ülésén foglalkozik a kérdéssel és valószínűleg ajánlatot kér a 2500 vagonra, amelynek értékesítését később szabályozza.

Ha Amerikával hadba keverednénk.

— Nemet államtertiak es tengerészeti szakemberek ellentétes véleményei. —

Aradi tudósítás.

Berlin, február 29.

A német birodalom államfértiai és tengerészeti vezetői között megoszolnak a vélemények a tengeralattjárókkal folyó harc szigorításának kérdésében és egy esetleges amerikai háború veszedelmének tárgyában. A pro és kontra véleményeket szemléltetően állítja szembe a „Frankfurter Zeitung” egy intervjua, amelyben egy magasabb rangú német tengerésztiszt nyilatkozik a tengeralattjárók ügyében.

Két különböző vélemény van. Az államfértiai többsége azt a nézetet vallja, hogy a teljes szakítás Németország és Amerika közt nagyon meggondolandó volna, nem az Egyesült-Államok katonai ereje miatt, hanem más okokból. A másik véleményt a tengerésztisztek többségének nézete, amely szerint a háború az Amerikával való szakítás esetén sokkal hamarabb jutna el a győzelmes véghez, de természetesen feltételezve, hogy a szakítás minden megfelelő konzekvenciáját levonnánk. Ennek teljes megértése szükségessé teszi a két ellentétes nézet indító okainak megismertetését. Az államfértiak azt mondják: Szakítás esetén Amerika először is ott fekvő kereskedelmi hajóinkat, amelyeknek értéke állítólag egy milliárd, elfoglalhatná és így meg lennénk fosztva kereskedelmi flottánk magvától, míg viszont Amerika egy egész szép kereskedelmi hajórajhoz jutna. Ez a béke utáni idők első szakaszában végzetes volna, mert Amerika hatalmába kerithetné az eddigi német tengeri kereskedelmet. Másodsorban az Unio ellenségeinknek néhány tucat milliárdot adhatna kölcsön a további hadviselés céljaira. Harmadszor még egyszer annyi hadianyagot szállíthatna ellentelünknek, mint eddig. Negyedszer Amerika példája talán kedvezőtlenül betölthetné a Romániát és Görögországot.

A szakítás hívei ezzel szemben így érvelnek: Minelyt szakítottunk az Unioval, nem kell tovább aggályoskodnunk és ugyanazzal a szabadsággal és nyers háromdorttal folytat-hatnánk a tengeralatti háborút, mint a britek. Azonnal blokad alá helyeztetnek jelentelménk

ki egész Nagybritanniát és Írországot és megsemmisíthetnénk minden olyan hajót, lo-
bogjon azon bármilyen nemzetiségű zászló,
amely angol kikötőbe akarna befutni,
mert a hadi zóna érintésekor blokádtörőnek
tekinthetnénk. És e hajókat minden előzetes
figyelmeztetés nélkül elűlyesíthetnénk, ami
által meg lennének óva a fortélyoktól, mert hi-
szen az eddigi tapasztalataink azt mutatják,
hogy minden kereskedelmi gőzös fel van tegy-
verezve. Ennek természetesen tolyománya volna,
hogy az első hetekben száz és száz olyan gő-
zöst semmisíthetnénk meg, amely angol kikö-
tőbe akarna befutni, aminek pár hét leforgása
alatt az lenne az eredménye, hogy egyetlen
hajó sem merészelné a blokádtörés kockázatát
vállalni. Angliát ilyen módon tényleg elvág-
nánk minden bevételtől és talán két hónap
alatt könnyen kiéhezethetnénk.

Ha Anglia az éhhalál küszöbére jutna,
akkor kényszerülve lenne magát feltétel nélkül
megadni és vele együtt automatikusan össze-
omiana Franciaország és Oroszország is, mint
tagjai egy szivenszurt testnek. Amerika pedig
természetesen szintén megadni volna kényte-
len magát és kiszolgáltatni elkobzott gőzö-
seinket.

Megmentett harminchármas gépfegyverek.

(A hős honvédhadnagy kitüntetése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Bécs, február 29.

Egy hideg téli napon rohamot rendettek
el a mazzkovi erdő északi szélén, a szemközti
fekvő erdő ellen, mely orosz ágyúkkal, s
géppuskákkal volt megrakva, s amely előtt
kettős gyalogsági sáncmű húzódtott el. Három
óra volt virradat előtt, mikor a támadásra való
parancs megérkezett. K. Molnár Emánuel dr-
hadnagy, a 11. honvédgyalogezred első század-
jának parancsnoka azonban nem várta be a
derangést, hanem emberei élén előrelopt a
sötétben.

Mikor aztán az ellenséges árok közvetlen-
közelségbe ért, rohamot vezényelt, s ő maga
legelőli rohant az ellenségre. Honvédjai nagy
erővel törtek rá az oroszokra, akiket különben
is megleptek, s vagy lekaszabolták őket, vagy
futásra kényszerítették. Az oroszok azonban a
második védőállásukban újból rendezkedtek s
erre egymásután kétszer mentek szuronyra a
honvédek ellen, de ezek mind a két támadást
állhatatosan vissza verték, úgy, hogy az oro-
szok rendetlen sorokban menekültek hátralelé.

Molnár hadnagy e fenyegetett helyzetben
maga is fegyvert ragadott s katonáit buzdítva
és lelkesítve harcolt, mint egy közlegény. Igaz,
hogy sokan meghaltak a mieink közül is, de
azok megmaradtak, azok nem mozdultak ta-
podtat sem, mert a jelszavuk az volt, hogy
vagy győzünk, vagy meghalunk.

Időközben a szivós ellenség megint csak
támadott és pedig oly szerencsével, hogy már
elérték a 33. gyalogezred gépfegyvereit, s azo-
kat magukkal akarták hurcolni. A kis honvéd-
csapat azonban, amely már eddig is sok fog-
lyot ejtett, megint támadásba ment át a nagy-
számu oroszok ellen, s a tenyegedett géppus-
kákat megmentette. De ezalatt a majorban
elrejtett orosz ágyúk is dörögni kezdtek a hon-
védek ellen, egy srappell, mely mindjárt Mol-
nár hadnagy mellett robbant szét, a földön
vágta őt.

Mintán az izgalmas harcban megsebesült
és harcoképtelen lett, katonái elszállították a

csatatérrel. Nagy szolgálatairól azonban nem
feledkeztek meg, mert hősi magatartásának
elismeréseképpen most a *hadiékitményes III.*
osztályu katonai érdemkereszt díszíti a
mellét.

„A derék románok“.

(Payr Hugó cikke az aradi katonákról.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 29.

A Budapesti Hírlap kitűnő
haditudósítója: Payr Hugó,
aki pár hét előtt az aradi
kulturpalotában tartott na-
gyon érdekes felolvasást, most
József főherceg hadtesténél
tartózkodik az olasz fronton.
Ott látogatta meg a román
katonákat is: az aradi házi
ezred román vitézeit. A
harminchármas román bakák-
ról szól Payr cikke a követ-
kezőkben:

A hadtestnél sok szó esett a románokról.
Hadtest alatt a katona sohasem a hadtestet,
hanem csak a törzset, a vezérkart érti, úgy, a
hogy az Armée sem a hadrakelt sereget, ha-
nem a parancsnokságot jelenti. Az armée akar-
ja . . . vagy a hadtest meg fog haragudni . . .
ezek a terminusok megszokottak már katoná-
éknál. En is így mondom tehát, hogy a had-
testnél sokszor szóba került a román ezred.
Mindig úgy beszéltek róla, mint valami nagyon
pontos, megbízható hivatalnokról, mint egy pe-
dász, lelkiismeretes bürokratáról, — a kiből
azonban sohasem lesz miniszter, legföljebb ad-
ministratív államtitkár. A derék románokat —
ez volt a címük — mindenhová oda lehet állí-
tani s minden feladatot egyenlő jól csinálnak
meg: részt vettek a sokat vitatott Szan-Mikéle
visszafoglalásában és frontjukat még nem törte
át az ellenség.

Egy szép napon kilovagoltam a derék ro-
mánokhoz. Körülük több falura terjedt s nem
volt épp könnyű dolog megtalálni az ezredpa-
rancsnokot, a ki egy igen kis térszéknek legki-
sebbik házában lakott. A hogy kóboroltam a
házak és falvak közt, ismét szemembe ötlöttek
azok a sajátos társadalmi és gazdasági viszo-
nyok, melyekre nem az ember, hanem a Karszt
ötötte rá jellegzetes pecsétjét. Másutt a lakó-
helyet és környékét az emberek formálják sa-
ját képükre és hasonlatosságukra. Gazdag, jó-
módu, a kultúra iránt fogékony népeknél tiszta
derűs és szélesen terpeszkedő háztájat látni,
míg a szegény, nyomorult, kulturátlan fajokat
első pillanatra elárulják a düledező viskók,
piszok és rendetlenség. Itt nem így van. Itt a
falvak, városok, de még a kastélyok sem
mondják el, hogy lakójuk jó módban él-e?

Az uri házak: regényes fekvésű sásfésé-
kek a sziklák között, kertjük kőfalán belül
bujalevelű zöldet érlel a nap, tulajdonosuk
gróf, — de a szobákban nincs padló és a fal-
ról hiányzik a vakolat. A lakóházak pedig
szébbek, mint a hogy általában a parasztházak
lenni szoktak. Osupa középutat, többnyire eme-
letes, nehéz, szilárd alkotás. Ajtó, ablak csak
egyik oldalán van, a három másik fal arra
fordul, a merről a bóra jön. Ennek követke-
zésben sok szobába sohasem süt be a nap és
az egymáshoz ragasztott kövekről nedves, nyir-
kos izadátság csurog. A szobák tágasak, na-
gyok, de butorságuk ócsoró, gyári tömegai:
nepies művészetnek, csinnak, izésnek nyoma
sincs. És még valami hiányzik belőlük: a
kályha. Ezt a luxust a gazdagok sem szívesen

engedik meg maguknak, mert szemet egyálta-
lán nem lehet kapni és a lával is spórolni
kell. A nyári hőség ellen kellemes védelmet
nyújtanak a kőfalak, de télen aztán annál
többet szenvednek az emberek a bórától.
Ilyenkor üresen állnak a szobák és a csalá-
dok egész nap a konyha nyitott tüzhelye kö-
rül ülnek, mint régen a főlvad törzsek sarjai.

Háboru előtt a csatornázást és vízvezeté-
ket ép úgy nem ismerte a koman-doborási
fensik, mint a hogy vasutat is csak a tanger-
parton látott végigtutni az itt lakó szlovén-
lián keverék. Vízszükségletük fedezésére az
esővizet gyűjtik cisternákba s ezt isszák, eb-
ből öntözik teayérnyi földjüket s ha marad
még víz, ebből mosdanak is. A tisztasági vi-
szonyok után itélve azonban a szárazság vaj-
mi sokáig tarthat már. Nekem úgy tetszik,
hogy a piszok, bár más minőségű, de talán
még nagyobb, mint Gaticióban. Pedig a ke-
mény talajon, kőházakban és olyan vidéken, a
hol se földműveléssel, se állattenyésztéssel nem
kell bajlódni, könnyebb volna a tisztaságra
ügyelni, mint fönt a sáros, moskos lengyel
földön. Mégis itt évek óta hever a szemét az
utcákon s a leányok, asszonyok hétköznapi
ruhája úgy csillog a piszoktól, hogy förtelen
ránézni. Vasárnap meg, ha hazajön a férfi,
igaz, kiöltöznék szépen, körülbelül úgy, mint
egy külvárosi munkásasszony, de máskor
olyan lomposak és olyan keveset adnak ma-
gukra, mint az egész kulturátlan népek.

Idévalók magyarázata szerint e viszonyok
oka a természetben rejlik. A föld itt nem tudja
eltartani lakóit. Négyzetkilométeres területen
még fűszál se nő s a hol terem a fű, ott is
csak alomnak lehet használni. A doinák fe-
nekén, vagy néhol a sziklák közt is megka-
paszkodott egy kis termékeny humusz; ezt
kőfállal veszik körül, inda-lugasokat emelnek
föléje és szőlővel ültetik be, melynek bogyóit
munka nélkül is édesre érleli a forró égőv. A
fértiak pedig elmennek messzi országokba kö-
vet faragni és — pénzt gyűjteni. A ki közel
akar lenni övéhez, az is lemegy a tengerre
hajómunkásnak, vagy halásznak s félév eltelik,
a míg ismét hazakerül. A nőknek pedig nincs
a kiért szépek legyenek. A közös munka, a
mely nálunk összehozza a falu népet, itt is-
meretlen. Azt a kis szőlőt két nap alatt leszü-
retelik s minden mást, pénzt, ételmei meg
iparárut idegenből kapnak. És ha otthon a
föld bőkezősége nem nevelte szorgalomra fa-
junkt, akkor itt a Karszt mostohasága ezer-
szerte lustábbá tette az embereket. A háboru
előtt egyszerűen nem volt érdemes nekik do-
gozni s öröklött tradícióvá vált a tuoyaság
lomposság és tisztátalanság.

Ebbe a környezetbe került bele a hadse-
reg, ilyen falvakban helyezkedtek el a román-
ok is. És a hogy a katonaság csinált maga-
nak a szikla tengeren átvesztő tábori vasutat,
meg vízvezetéket, azonképpen a románok is
megtartották szűkebb körzetükben mindazt
a föltételt, a melyek a tiszta, kényelmes éle-
tet lehetővé tették. Az országutakon új a kö-
vezés, az istállóban fapadló, a szobák kime-
szelve, ablakok megmosva — minden ragyog
a tisztaságtól, s szemétnék, piszoknak nyoma
sincs. Mintna kiserítették volna az egész taunt,
sőt még az embereket is — és ha Gaticia a
legtöbbet szenvedett a világháboruban, akkor
az Isonzó mögötti Karszt-vidéknek legtöb-
böt hasznait a háboru vendégjáiéka.

Az ezredparancsnok egy egész friss tejjel
vendéget meg, azután befogott, és szives
tárazozással alkalmazott a román körzetben. Be-
szélni persze nem tudtam a jámbor rumonyok-

kal, de azt megállapíthattam, hogy mind jól táplált, egészséges, erős emberek, s hogy a fényes kitüntetésekben sincs hiány. Az ezredes szigorú, katonás tegyelmet tart közöttük, de az eredménnyel meg is lehet elégedve. A hogy jártam a bakák közt, s beszéltem néhány magyar tiszttel, teljesen megértettem azt a sok dícséretet, a melyet az ezredről hallottam. Csak egy példát mondok: a katonák minden étkezés előtt megmossák a kezüket, minden harmadnap fehérneműt váltanak és minden héten fürdenek. Az ezredes még a pszichológiájukat is megmagyarázza:

— A román katona más, mint a magyar,

tehát másképp is kell vele bánni. A magyarban több a virtus, ebben több az engedelmesség. Annak a jó szó kell, vagy a biztatás, ennek pedig parancs, különben nem tudja, hogy mit csináljon. De ha tudja a feladatát, akkor a végrehajtásban igazán kiváló. Derék, jó nép ez, s ha vigyáz rájuk az ember, a legjobb katonákkal is fölveszik a versenyt...

És én még hozzátehetem: szép faj, szép emberanyag... az olaszok, ha összekerülnek velük, ugyancsak szégyelhetik magukat, hogy erkölcs, jellem és fizikum dolgában ennyire elmaradtak latin testvéreik mögött.

Kilenc milliárdot költött Magyarország a háborúra.

(Huszonöt milliárd a monarchia eddigi hadiköltsége. — A vagyoni adó.)

— Távirati tudósítás. —

Budapest, február 29.

A háborús kiadások fedezése igen természetesen nemcsak az aktuális szükségletek kapcsán, hanem az államkincstár állandó egyensúlya szempontjából is foglalkoztatja a pénzügyi szakköröket. Kétségtelen, hogy a háboru után bizonyos új adókra lesz szükség, amelyek aránylagos megterhelés mellett a kincstárnak számbavehető jövedelmet biztosítanak.

Kérdést intéztek erre vonatkozólag Hantos E. emér dr. országgyűlési képviselőhöz, aki az alábbi felvilágosításokkal szolgált:

— A most folyó háborúból Magyarország hasonlóan a többi hadviselő államokhoz, bizonyos mértékig eladósodva fog kikerülni. A monarchia eddigi a háboru 19 hónapjában több mint 25 milliárd koronát fordított a háboru közvetlen költségeire, amiből a kvóta szerint Magyarországra körülbelül 9 milliárd korona esik. Ezek a számok a háborus állapot elnyúlásával egyre fokozódnak, párhuzamosan a hadsereg élelmezési állományának és az általános drágaságnak fokozódásával. Valószínű, hogy az összes kiadások fedezésére a már meglévő jövedelmi források, a meglévő adók, illetve a tételeinek telemelése nem lesz elegendő.

— Ezért nyomul mindinkább előtérbe a vagyoni adó problémája, mint a háborus költségek fedezetének egyik eszköze. A vagyoni adónak, amely békés időkben alig pártolható, mert a takarékosági szellem fejlettségére rossz hatással van, hiszen azt sújtja legjobban, aki jövedelmének minél nagyobb részét félreteszi. A háboru után mégis meg kell barátkoznunk vele, mivel az adózó polgár annál nagyobb hasznát veszi az állam katonai védelmének, minél nagyobb értéket képvisel a birtokában lévő vagyon. Magyarországon egy vagyoni adó behozatala azonban csak mint kiegészítő adónem szerepelhet, az egyidejűleg tovább fejlesztendő általános jövedelmi adó mellett, a fundált jövedelmek erősebb megadóztatása céljából. A vagyoni adót ennél fogva összehangba kell hozni az általános jövedelmi adóval oly módon, hogy nem egyszerűen a vagyon nagysága, hanem a vagyon jövedelmező képessége is tekintetbe jöjjön, úgy, amint ezt a Német Birodalom legutóbbi nagy adóművelésénél, az egyszerű véderőjárulékánál is tekintetbe vette. A vagyoni adónak meg vannak azonban nálunk technikai kivitelei nehézségei, melyek elsősorban abban állnak, hogy vagyonszámszerünk nincs és hogy ezen vagyonszámszer a háboru után a pénz értékében előállott eltöl-

dások folytán még nehezebben lesz megállapítható, mint rendes körülmények között. Kétségtelen azonban, hogy az alsóbb néposztályok túlságos megterhelésének enyhítésére a vagyoni adó, mint kiegészítő adónem nálunk épügy, mint a többi hadviselő államban, aligha lesz elkerülhető.

Száz vasuti kocsi az orosz főhadiszállás.

(Néhány kuisszatitok. — Bekere vágyik az orosz nép.)

Távirati tudósítás.

Berlin, február 29.

A Berliner Tageblatt-nak a keleti hadszíntérről küldött tudósítója felkereste Baranovicst, amely Nikolajevics nagyherceg főhadiszállása volt mindaddig, míg diadalmas offenzívánk az oroszokat onnan ki nem szorította. A volt orosz főhadiszállásról, az ott történekről a német haditudósító a következő érdekes részleteket írja:

* Varsón és Breszt-Litovszkon át gyorsvonalat visz Baranoviciba, amely csaknem egy évig az orosz főhadiszállás székhelye volt, ahol Nikolajevics Miklós és vezérkara tartózkodott. Csak a teherpályaudvar maradt épen, míg a személypályaudvar az oroszok visszavonulásuk alkalmával teljesen lerombolták. Ejjél volt, amikor az állomásra érkeztem. Maga a város négy kilométernyire esik innen és ezért a tiszti barakban haltam meg. Két orosz logoly szorgalmasan fűtötte a barak helyiségeit.

Baranovicsi stratégiai jelentősége az, hogy a legfontosabb csomópontja Litvániának, a mit már békeidőben is felismertek. Itt keresztezi egymást ugyanis a varsó—moszkvai, valamint az odessza—kiev—pétervári vasút. Azonkívül egy összekötő vonal vezet innen Volkovizkon át Bjelostokba, a varsó—pétervári fővonalhoz. Nikolajevics Miklós generalissimus ezt a helyet választotta főhadiszállásul, mert innen mind nyugatra, mind pedig északra és délre vasuti összeköttetése volt és így könnyen elérhette a Németország ellen, valamint az Ausztria-Magyarország ellen operáló orosz frontokat. Már békeidőben itt állomásozott az orosz vasuti dandár, amely három századotból állott és amely a háboru alatt irányította a katonai vonatokat. A vasuti brigád barakkjait egy körvasut veszi körül. Ezen a körvasuton

száz vasuti kocsiiban ült a főhadiszállás. Közvetlenül a vasuti brigádros lakóháza mellett állott a nagyherceg szalonkocsija. O, valamint vezérkarának tisztjei a szalonkocsiban dolgoztak.

A főhadiszállással egyidőben Baranoviciba érkezett egy kozák testőrezred, három svadron huszár és egy tüzérezred. Ebben a testőrezredben az orosz főnemesség színe-java szolgált: egy Tolstoj gróf, egy Frederiks báró, a cár udvari miniszterének fia, egy Leuchtenberg herceg és egy Odenburg herceg. A főhadiszállás legnépszerűbb alakja Januskievics tábornok, a vezérkar főnöke volt. A nagyherceg mellett mint adjutánsok Galitzin herceg és Zamoyzski gróf szerepeltek.

A nagyherceg rendszeresen autómobilon hajtattott a frontra. Ideális katonának tartották, bár modora kemény és durva volt még közvetlen környezetével szemben is. Az összes tegyvernemek közül a tüzérséget szerette a legjobban. Étkezésnél három helyen terítettek. Nikolajevics Miklós asztalánál étkeztek az összes nagyhercegek, továbbá Januskievics tábornok. A fiatalabb nagyhercegek közül azonban többen betegnek szoktak jelenteni, hogy ne kelljen a főparancsnokkal egy asztalhoz ülni. Nikolajevics Miklós Pétervárról udvari kertészt is hozott magával, mert a főhadiszállás parkját és virágágyait rendszeresen gondostatta. Különösen föltűnt, milyen figyelemmel bánt a lengyelekkel és adjutánsai közül is a lengyel Zamoyzski gróftól kedvelte leginkább. Szabad idejét rendszeresen Potocki grófné krivocini kastélyában töltötte a lengyel nemesség körében. Ez a baráti kör annyira befolyásolta, hogy kiadta ismert proklamációját, amelyben messze terjedő autonómiát ígért a lengyeleknek.

A cár vagy tízszer tartózkodott rövid ideig a főhadiszálláson, ahol szintén szalonkocsijában lakott. Baranoviciból ki-kiment a frontra. Napjában kétszer gyaogsétát tett a táborból a városig, a fenyőerdő szélén. Rendszeresen Frederiks udvari miniszter és Danilov tábornok kísérte, mögötte pedig hosszú szakállas kocsija haladt. Magában a városban csak egyszer volt a cár, amikor végignézte az egyik mozi előadását. Legkedvesebb kirándulóhelye a Gorovitse és Novogradok közt lévő Svitjar-tó volt, amelynek közelében született Mickievics lengyel költő.

A főhadiszállás legkiválóbb hadvezérei Ruzskij és Ivanov tábornokok voltak. Amikor Ruzskij tábornoknak vissza kellett lépnie, ezt élesen sajnálta az egész vezérkar. A tábornok azért bukott meg, mert Przemysl elfoglalása után amellett kardoskodott, hogy a kárpáti akóiót nem kell tovább erőszakolni, hanem békét kell kötni. Vele szemben a háboruspárt győzött, amire Ruzskij visszalépett. Informátorom, aki Baranoviciban tartózkodott az egész idő alatt, a következőket mondotta nekem:

— Az orosz nép a háboru első napjától kezdve vágyakozott a békére, mert nem követ passzív célokat és nincs hódító szándéka. Még abban az esetben is, ha elvesztenék Lengyelországot és a balti tartományokat, de megmaradna a háboru utánra is az autonómia, győzelemről beszélhetnének. Oroszország legnagyobb ellensége ugyanis nem Németország, hanem az akóhol.

Amikor Nikolajevics Miklós nagyherceg Baranoviciba érkezett, a városból eltávolították a gyanús elemeket és az összes prostituált-

nöket. A gorlicsi áttörés után nagy idegesség mutatkozott a főhadiszálláson, azonban még Lemberg elvesztése után is arra számítottak, hogy Breszt-Litovszk előtt megáll a központi hatalmak offenzívája. A nagy orosz visszavonulás idején a menekülők tízezrei vonultak keresztül napokon át Baranovicsi utcán és ez a látvány arra bírta Nikolajevics Miklós nagyherceget, hogy a főhadiszállást áthelyezze Mohilevbe. Erre különben sürgős szükség is volt, mert nemsokára elfoglalta Baranovicsit az erdélyi hadtest. Amikor a székely bakák bevonultak a városba, a kozákok még akkor is fosztogatták az egyes házakat.

Valonába menekültek Durazzóból az olaszok.

(Albánia és az Adria elvégez Itália számára.)

Távíráti tudósítás.

Róma, február 29.

A minisztertanácson Sonnino kifejtette, hogy a Durazzóba küldött négy olasz ezred tökéletesen megoldotta feladatát. Viharos tengeren történt behajózásuk, még is az ellenségnek több veszteséget okoztak, mint amilyenek az övéik voltak. A behajózást a vihar és az ellenséges flotta gátolta, miért is az nagy veszteségekkel járt. Az ellenséges tüzérségnek borzalmas tüze remélhetőleg csak az utolsóknak behajózott csapatokat érte. Durazzó kiürítése régen befejezett dolog volt elvileg, s csupán átmenetileg védelmezték. Most már Valona problémája merül fel, ahová a durazzói hadcsoporthoz lassanként megérkeztek. Bizonytalan, hogy az ellenség előnyomul Valona ellen. Valona mindenestre bevehetetlen és minden eszközzel védelmezni fogjuk. Esszák a rábizott feladatok bevégezése után nem tehetett egyebet, minthogy Itáliába jött.

Luganó. Fradelettó radikális képviselő, műtörténész, Velencében feltűnést keltő beszédet tartott, melyben azt fejtegette, hogy a központiak olyanira óhajtott leverése ebben a háboruban előreláthatólag nem fog bekövetkezhetni. Csupán a következő háboruban válhatik majd lehetségessé. Amde az olaszok mégsem cselekedhettek másként, mint tavaly májusban. Fradelettó ugyanis akkoriban vad háborus-párti volt.

Luganó. A Corriere della Serának jelentik Athénból: Sarrail látogatása következtében Görögország és az entente viszonya lényegesen megjavult. Ugy hirdik, hogy a görög kamarát legközelebb feloszlatják és ebben az esetben Zaimis alakítana kabinetet, hogy előkészítse Venizelosz-kormányra való visszatérését. Az Embros szerint a viszonyok megjavulását csak Franciaország nehezíti meg, azzal, hogy nagyobb elégtételt kíván az olasz királynak a görög kamarában történt megsértéséért.

Bukarest, február 29. Parisból jelentik drótnélküli távirattal: A parisi görög főkonzulatus hirdelményt tesz közre, amely felszólítja a görög tartalékosokat, hogy 24 óra alatt jelentkezzenek a hazautazásra, katonai szolgálatuk megkezdése végett. A De-

lívások 40 éves korig szólnak. Az ezen felhívásra jelentkező katonaszökevények amnesztiát kapnak.

H I R E K.

Németország nem enged a buvár-hajó-haroban.

Zárlat: Uj-Ös. 1888.

London, február 29.

A Reuter-ügynökség jelenti Washingtonból: Németország utasította Bernstorff nagykövetet, hogy közölje az Unió kormányával: azok a biztosító kijelentések, amelyek a Lusitania és Arabia ügyben tettek, továbbra is változatlanul fennállnak, de csakis a békés kereskedelmi hajókra vonatkoznak. Németország hírszerint ragaszkodik ahhoz az álláspontjához, hogy a feltegyverzett kereskedelmi hajókat, bárminő legyen is fegyverzetük, előzetes figyelmeztetés nélkül elsüllyeszthetik.

London. A Reuter jelenti Washingtonból: Bernstorff közölte a kormánynyal, hogy Németországnak nincs semmi oka arra, hogy a tegyveres kereskedelmi hajóknak előzetes figyelmeztetés nélküli elsüllyesztése ügyében tett rendelkezését megváltoztassa avagy a rendelkezés érvényesítését továbbra is kitolja. Ausztria-Magyarország diplomáciai képviselője hasonló kijelentést tett.

— Az Aradi Ipar- és Népbank tranzakciója. Az Aradi Ipar- és Népbank megvásárolta a Békéscsabai Takarékpénztár Egyesületétől és annak tulajdonában levő Békéscsabai termény- és áruaktár részvényeket. A békéscsabai áruaktárt annak idején az Aradi Ipar- és Népbank a Békéscsabai Takarékpénztár Egyesülettel együtt alapította s e tranzakcióval a részvények többségének birtokosa lett. Miután az Aradi Ipar- és Népbank az Aradi Termény- és Áruaktári törzsrészvényese, nincs kizárva, hogy a csabai és aradi áruaktár között ezzel szorosabb kapcsolat áll be. A csabai áruaktár különben igen jól jövedelmező vállalat, amely a legutóbbi üzletév után 400000 korona részvénytőke mellett mintegy 80000 korona nyereséget ért el.

— Mérnökök és építőmesterek jelentkezése. A gyulai m. kir. 2. népfőlközi parancsnokság átirata folytán a polgármester felhívja az Aradon tartózkodó azon 1865—1894. években született gépész-, kultur-, folyam-, építész-mérnökök és építőmestereket, akik az eddig tartott népfőlközi szemléken népfőlközi fegyveres szolgálatra alkalmatlanoknak nyilvánítottak, vagy a népfőlközi összeíráshoz jelentkeztek, de a szemlén különböző okoknál fogva megjelenni nem tartoztak, népfőlközi igazolványi lapjaikkal legkésőbb március hó 5-ig az aradvárosi katonaiügyi osztálynál jelentkezzenek.

— Hősi halál. Feszler Kálmán szabadságot és kir. hegyi tüzérségi, okleveles gazdaság tegnap huszonhárom éves korában Kolozsváron, a harctéren szerzett megsérülése következtében meghalt. Az ehunyt Feszler Károly aradi borkereskedőnek már második fia, aki a becsület mezején küzdött és életét áldozta a hazáért. A hatalmas ehunyt hőst Aradra szállítják és itt csütörtökön délután 8 órakor temetik a felső temető halottas házából.

— Schwartz Lajos tizenkilenc éves korában az orosz harctéren hazájáért való küzdelemben hősi halált halt. Bajtársai a Strypa-menti Sokolow községben, a katonai temetőben temették el.

— Szökőnapon. (Egy keserű ember jegyzete.) Nemrégiben plakátot olvastam, amelyen valami mozielőadást hirdettek január 31-én, hétfőn és január 32-én, kedden. Amilyen groteszk és szembeütő abszurdum január 32-ike, ép olyannak találom a szökőnapot, a február 29-et, amikor négy évenként beköszönt. Gyerekkora óta huszonnyolc naposnak szokta meg az ember februárt, négy kerek hétnek, két nappal rövidebbnek minden becsüljenes egyéb hónapnál. Külön öröm ez a megtakarított két nap: kilencvenhat fekete helyett csak nyolcvanhatet iszik az ember ebben a derék hónapban, két-szer negyvenöt darab cigarettában található tudom is én mennyi nikotin-méreggel kevesebbet szed fel a vérbe (szerencsére én nem vagyok dohányos ember és ezt az előnyt, hátrányát, vagy mijét az egy nappal meghosszabbodott februárnak nem tudom méltányolni.) De már magában véve az a ténykörnyék, hogy minden negyedik esztendőben a február huszonnyolcadikáról másnapra virradó gyanúlan polgárt az a kellemetlen meglepetés fogadja reggel, hogy: „á... á... á... már március van, elseje van; — denogy, tessék? hogy az ördög akárhová tegye... kéké... kéé... még mindig február... igen, igen: február 29... persze, persze: szökőnap, ó igen... tessék?...” — És éppen tegnap mesélt valaki egy nagy nemtudoménkiről, akinek olyan boszorkányos iróasztala van, amelyet csak akkor lehet felnyitni, ha előbb az olda-án — ahol az év háromszázhatvanöt napjának mindegyikét egy kis tábla mutatja, lelemelik az esedékes napi táblát és megvizsgálják: milyen elvégzendő feladatok vannak feljegyezve. Szép, érdekes, ilyen iróasztal felette praktikus, nem lehet elfelejteni a váltólejárat, önagysága születése napját, a premiért, a randvuk francia négyes figuráit, semmit, semmit, ámbár, igaz, az is megeshet, hogy az ember nem is akarja kinyitni az iróasztalát és ez esetben felesleges megnézni a tábláskát... Igen, ez lehet, azonban most nem erről van szó, hanem a szökőnapról. Természetes: mi történik a csoda-iróasztallal, hogyan nyitható fel egy ilyen szép szökőnapon? Mit néz meg a nagy nemtudoménki? Repetálja a február 28-at, felkinyugalommal áttér március 1-re és ez esztendőben holnap, március elsején már a második táblát kénytelen nézni és így tovább? Ebből örült zavar támadhat idővel: tiz év múlva például bele lehet bolondulni, hogy április 18-án tulajdonképpen a huszonhetedik táblát néz-e... No, hogy ez a szökőnap mennyi zavart csinál, a legegyszerűbb kérdéseket mennyire komplikálja! Legközelebb (1918-ban) át fogom aludni az egész szökőnapot!

— Kinevezések. A pénzügyminiszter Witvicsky Károlyné és Votizky Antal aradi pénzügyigazgatósági díjnokokat jelenlegi állomáshegyükön kezelőkké nevezte ki; Kiss Gyula és Lestyan Ferenc aradi pénzügyigazgatósági díjnokokat a kisjenői illetve körösököényi járásiöröszághoz kezelőkké nevezte ki.

— A hadbavonultak hátramaradottjai javára a következő újabb adományok érkeztek a polgármester-hivatalba: Neuman Testvérek cég tisztviselői kara 200 korona, Buza Ferenc 10 korona, Aradmegyeri Takarékpénztár 1000 korona, Ring Géza 200 korona. — F. no 27-én megjelent Aradfalva nyugtázások kigazdálása és pontasaképen közöljük, hogy Goldmanni Säu-

dorné a saját gyűjtőjére nem 10 korona, hanem 20 koronát adományozott és nagy Kara Győző aradi kir. főgyimnáziuma IV. osztályában utólag még 4 korona 10 fillért gyűjtött egybe.

— **Német konzulátus Belgrádban.** Belgrádból jelentik: A német kormány rövidesen konzulátusi képviselőt állít itt fel. Előkészületeket már is megtették.

— **Stürggh gróf a királynál.** Bécsből jelentik: Királyunk Stürggh gróf osztrák miniszterelnököt hosszas magánkihallgatáson fogadta.

— **A cukorkészletek bejelentése.** A főkapitány miniszteri rendelet alapján felhívja a város lakosságát, hogy mindenki, a kinek háztartásában egy méterméssét meghaladó cukorkészlet van, egész készletét három nap alatt hivatali iparügyi osztályánál szóval, vagy írásban bejelenteni köteles. Gáj, Sága, Póltura és a tanyákon lakók a bejelentéseket a gáji alkaptánynál kötelesek megtenni. A kereskedők és cukrot felhasználó iparvállalatok a bejelentést előírt nyomtatványon kötelesek megtenni, melyeket az iparügyi osztályban kaphatják. Aki a bejelentési kötelezettségnek nem telet meg, két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetik, ezenkívül a be nem jelentett vagy eltűnt cukorkészletet elkobozzák.

— **Kittüntetés.** A király Schiller József 33. gyalogezredbeli őrmestert a vitézségi érem szalagján viselendő koronás ezüst vitézségi éremmel tüntette ki.

— **Orosz csapatok a svéd határon.** Stockholmból jelentik: Finnország kormányzójának rendeletére az orosz csapatok megszállották a svéd határt.

— **Szerbia kulturális fejlesztése.** Belgrádból jelentik: Gorni Milanovában 6-naptár szerint tizennegyedikén tartották a monarchia kormányzása alatt az első kerületközi gyűlést, amelyen azánál több képviselő jelent meg. Baumann alezredes elnök kifejtette a Szerbia kulturális fejlesztéséről szóló programot. A szónokok bizalmuknak adták kifejezésüket, majd a községi előjárók letették a fogadalmat. A lakomán Makar archimandrita felköszöntötte királyunkat.

— **A választókat összeíró küldöttségek megalakítása.** Arad város központi választmánya ma Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tartott ülésében elrendelte, hogy március hónap első felében megkezdődjék mind a nyolc szavazó körben a képviselő választásra jogosultak összeírása és egyuttal megalakította az összeíró küldöttségeket is, amelyeknek tagjai a következők: 1. választó kerület. 1. szavazó-kör: Elnök: Korom József; tagok: Nagy Zsigmond, Huppert Henrik; póttag: Seitelbach Salamon. 2-ik szavazó-kör: Elnök: Stankovits Miklós; tagok: Schauer Adám, dr. Németh Gyula; póttag: Decsov Miklós. 3-ik szavazó-kör: Elnök: Gyulányi Benő; tagok: Czeiler István, Balla Frigyes; póttag: Deutsch László dr. 4-ik szavazó-kör: Elnök: Probst Mihály; tagok: Róssa Géza, Grosz Ede; póttag: itj. Vas Gusztáv. II. választó-kerület: 1. szavazó-kör: Elnök: Pataky János; tagok: Popovits György, Petrán György; póttag: Gaál József. 2-ik szavazó-kör: Elnök: Keresztes Arzén; tagok: Vértés Károly, Karozag Sándor; póttag: Andress J. 3-ik szavazó-kör: elnök Nikischer József; tagok: Krimmer Mátyas, Harmatin Ferenc; póttag: Eberlein József. 4-ik szavazó-kör: elnök Zab Vazul; tagok: Gyorgyevits Gy., Szabó Sándor; póttag: Stauber Andor dr. A

bizottság tagjai március 5-én délelőtt tíz órakor teszik le a hivatalos esküt a polgármester kezébe. Az elnökök minden körben külön hirdetésmányel hívják fel a választókat jelentkezésre.

— **A doberdói magyar nemes.** A hivatalos lap jelenti: A király Breit József vezérőrnagynak, valamint törvényes utódainak a magyar nemességet „Doberdó” előnévvel díjmentesen adományozta. Breit József kiváló katonai szakiró, aki egyebek közt hat kötetes munkában dolgozta fel az orosz-japán háború történetét a hiteles vezérkari jelentések alapján.

— **Több lesz a selyemharisnya.** Budapestről jelentik: A magyar kötő- és szövőgyárak nagyrésze a pamutanyag hiánya miatt selyemharisnya gyártására rendezkedik be. Több ilyen irányú tárgyalás folyik pézszinteseinknél.

— **Aradiak üdvözlötte Szibériából.** Orosz hadifogolyokból a szibériai karácsonyi ünnepek alkalmából levelet írtak Aradra Edl Lőrincnek a tchitai fogolytáborban internált következő aradi és szardmegyei katonák: Edl János, Veszely János, Hudetz Ottó, Stern Arnold, Magauer István, Döncs János, Bencsik Ferenc, Poloz Ferenc, Fleck Antal, Schima Zeiga Lampist Vencel, Ulrich Ferenc, Welcowsky Ferenc, Fürtinger F., Klement Károly, Zampiero Giovanni, Freissal Gusztáv, Rieger János, Rubinstein Rudolf, Szabó József, Simon János, Keresztes István, Pautzán Mátyas, Rácz Káimán, Weiss Károly.

— **Koszorúmegváltás.** Klein Ignác és neje, Böhm Jakab ravatalára szánt koszorúmegváltás fejében 5 koronát adományozott a dr. Rosenberg Sándor jótékony egyesületnek, melyért hálás köszönetet mond az elnökség.

— **A Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság 1915-iki üzletéve 3,091.346 korona 76 fillér tiszta nyereséggel (tavaly 2,490.150 korona 04 fillér), tehát a tavalyinál 511.196 korona 71 fillérrel nagyobb haszonnal zárul. A költségűlésnek az igazgatóság javasolná tagja 33 korona = 6.6 százalék (tavaly 27 korona = 5.6 százalék) osztalék fizetését, a tartalékalapba 800.000 koronának beutalását, ezzel az 7.500.000 koronára emelkedik és 258.381 korona 54 fillérnek átvitelét a jövő évre. A mérleg szerint a takarékbetétek 16 millióval emelkedtek. Zálogkötvényt 3 millió korona értékben lehetett elhelyezni. A költségűlés a tisztviselőknél juttatott nagyobb hacsipótlékok folytán lényegesen emelkedett. Az értékpapirokat a tavalyi redakált árfolyamokon vették fel a mérlegbe.**

— **Underwood-gépiró és gyorsíró szakiskola Zitter és Hollos cégnél,** főpostával szemben. Ugyanott irasmunkák és sokszorosítások a legjutányosabban váliattatnak. 4697

— **Gyermek-kocsik, gyermek-székek csakis Fischer nagyáruházában 10 koronától 150 koronáig.**

— **Papírárubból nagy engedelményt nyújt viszonteladóknek Kerpel papírnagykereskedése.** 198

— **Felhívás.** A helybeli és vidéki nagyerdemű vevőkörönség b. figyelmébe. Míután az idén arjegyzéket sehoá sem küldünk, esanton hoznak a nagyerdemű vevőkörönség szives tudomására, hogy a tavaszi és nyári újdonságok, férfi, fia, gyermek ruhákban és felöltőkben dus választékban már megérkeztek. Nagybecsi megrendelésüket kérve, maradunk kiváló tisztelettel: Szanto Mor es Tarsa nagy ruha telepe Arad, Színház-épület, Fröktelepeink az országban: Miskola, Debrecen, Szatmár, Mármarosziget, S.-A.-Ujhely, Saigótarján, Oad, Rozanyó. 1156

— **Bevonulók figyelmébe ajánljuk Fischer nagy áruháza a Szabadság-téren. Kofferek, teljes katonai felszerelések ingek, harisnyák, zsebkendők, trikók stb.** 271

— **Engel keresk. szaktanfolyama.** (Lázár Vilmos-u. 2.) Beiratkozások a márciusban kezdődő tanfolyamra március 4-ig d. e. 10-12., d. u. 3-4. Telefon 1046. 1184

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 3 órakor.

Genf. Athénből jelentik: Beratot a monarchia csapatainak gyors előnyomulása miatt Esszad csapatai kiűrtették.

Genf. A francia hadügyi bizottságban négy képviselő azt javasolta, hogy Joffre-t hívják vissza a frontról és teletlőségre vonás céljából idézzék a parlament elé.

Köln. A Kölnische Zeitung haditudósítója írja: Verdun körül dacára a hóviharoknak, tovább tombol a harc. A német tüzérség szakadatlanul munkában áll. A Douaumont erődtől a Cotte de Froide-ig hullámozott a harc, végül a tüzérharc ide koncentráldott. Douaumont-tól nyugatra tüzvész pusztított. A francia tüzérség esupán az első sorokat ágyuzta, a német ütegeket nem lötték. Verdunban tüzvész ütött ki. A Maastól dél-nyugatra az erődöknél hevesen és elkéseredetten tombol a harc.

Lugano. Az olasz lapok előkészítik a közvéleményt Verdun elesetere s lekicsinyik Verdun stratégiai értékét.

Mirkó herceg Montenegró békekéréséről.

(Az entente-hoz menekült minisztereket meghazudtojják.)

Tel. tudósítás.

Erkezett éjjel 2 órakor

Bécs. Mirkó herceg Vukotics, Radulovics, Popovics és Vjesovics montenegrói miniszterek Miuskovics montenegrói miniszterelnöknek az Havas ügynökség által terjesztett ama nyilatkozatának megeafolására, amely szerint a Montenegróban maradt kormány jogosulatlan az ellentéttel tárgyalni, kijelentik, hogy december 29-én Kuk és Krstac elesetekor a kormány a király tudtával az ellenségeskedések megszüntetését kérte. A válasz átvételkor a király Cettinjéből elutazott és a kormány a királyval egyetértésben táviratilag kért békét Bécsből. A király egyidejűleg táviratilag felkérte Ferenc Józsefet kedvezőbb békefeltételek kieszközlésére. Erre azt a választ kaptuk, hogy csupán a fegyverletétel után kezdődhetnek meg a békétárgyalások. Hosszas tanácskozás után, miközben a monarchiabeliek előnyomultak s az élelem el fogyott, tárgyalni kezünk a fegyverátadásról. Miuskovics ekkor már Szkutariba menekült a diplomáciai karral. Mi jegyzékben körvonalaztuk a monarchia parancsnokságánál álláspontunkat. A király ugyanez nap délutánján a kormány tudta nélkül Meduába s onnan Itáliába menekült, amiért is az alkotmányos formások nem voltak keresztülvihetőek. A legnagyobb teletlenség uralkodott. A három miniszter elhatározta, hogy a megkezdett tárgyalásokat tolytatják s az országot megmenekük a végpusztulástól. Mindezek megdöntik Miuskovics vádaskodásait. Az ellenségeskedések megszüntetését s a békét kényszerítő körülmények tolytán kértük. A kormány nem hagyta el a királyal az országot. A király sem a csapatok batorítására hagyta hátra Mirkó herceget és a kormány három tagját, mivel ezek nem is tudtak távozasáról. Nikita sona sem adott utasítást a montenegrói hadseregnek arra vonatkozólag, hogy Szkutariba vonuljon vissza s a tárgyalások megszüntetését sem rendelte el. Ezen nyilatkozatot Mirkó herceggel és Vukotics tabornokkal megbeszélve kényszer nélkül kiadják: Mirkó s. k., Vukotics s. k., Radulovics s. k., Popovics s. k. és Vjesovics s. k.

RUGGYANTABÉLYEGZŐ ES VESNOKI MUNKÉRTÉK

SCHUBAUER J. ARAD, SALACZ-UTCA 3

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság. A Belvárosi Takarékpénztár szombaton tartotta XXII. rendes közgyűlését Székely Ferenc udvari tanácsos elnöke alatt. Elnök megnyitván a közgyűlést, üdvözlöi a megjelent részvényeseket és konstatálja, hogy a közgyűlésre 89 részvényes 3525 részvényt letétmenyeztetett és hogy az ennélözve határozatképes. A közgyűlés az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentését tudomásul vette, a nyereség felosztására vonatkozó javaslatához hozzájárult és úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadta. Az igazgatóságba újból megválasztottak a kilépő tagok: királykúti Bachruch Károly és Elbogen Károly; a felügyelő-bizottságba: Püspöky Emil, Dörschug Antal dr., Francos Lajos, Girardi József, Halápi Oszkár, Kraemer József dr. és Silberberg Károly. Végül a közgyűlés Husvay Lajos dr. államtitkár részvényes ur indítványára az intézet vezetőségének és tisztikárának buzgó és eredményes működéséért köszönetet szavazott. A közgyűlést követő igazgatósági ülésen Székely Ferenc udvari tanácsos elnökké, Wágner Géza dr. udvari tanácsos és királykúti Bachruch Károly udvari tanácsos al-elnökké újból megválasztottak.

Uj könyvek.

* A Társaság. Ezuttal Jozsenszky Sándorné, a nagyműveltségű és társaságszerető kedvelt dáma szól hozzá a magyar társaság kérdéséhez a pompás elkkében több érdekes közlemény tesz változatossá az illusztrációban is bővelkedő új számot. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 kor. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, Ritz-szálló.

* Mánás Miska sz. n. A „Szinházi Élet” Ince Sándor népszerű hetilapja, a Királyszínház rendkívüli sikerű új operettjéről, a „Mánás Miska”-ról igen ügyesen összeállított, gazdag tartalmu számot adott. Pompás felvételben vonulnak fel előttünk Fedák Sári, László Juci, Király Ernő, Rátkay Márton kitűnő alakjai, az összes tolették, számos intimitás az operettből teszi élvezetessé a színházat kedvelő közönség nélkülözhetetlen hetilapjának friss számát. Egy szám ára 30 fillér. Kapható minden dohányüzletben. A „Szinházi Élet” előfizetési ára egy évre 10 kor., fél évre 5.50 kor., negyed évre 3 korona. Kiadóhivatal: Budapest, Erzsébet-körút 22. szám.

* Magyar Szalon. Rendkívül gazdag, nyolcvan oldalra terjedő tartalommal jelent meg a Magyar Szalon társadalmi, kritikai, szépirodalmi és közgazdasági havi folyóirat februári száma. Hevesi József 38 esztendő óta folyamatosan bíró folyóirata, amelynek hasábjain a legkiválóbb írói gárda nevelkedett fel, amely évek hosszú során át Jókai, Mikszáth, Dóczy Lajos, Tóth Béla, az Abrányiak, Reviczky Gyula, Endrődi Sándor, stb. legkiválóbb írásait nyújtotta a magyar intelligenciának, most egy rekonstrukción ment keresztül. A folyóirat főszerkesztője Hevesi József mellett a szerkesztést ezentúl Bizony László hírlapíró, a munkái révén jól ismert közgazdasági író látja el. A februári szám, amely már az 6. nevet

viseli, a Magyar Szalon fényes múltjához méltó magas színvonalu tartalommal lép a közönség elé. A Magyar Szalon előfizetési ára egy évre 15 korona. Egy szám ára 1 korona 50 fillér. A Magyar Szalon szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, Andrássy-út 20. szám alatt van. Előfizetéseket elfogad a lap kiadóhivatala is.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szerdán, 1916. évi március 1-én:

C) Bérlet.

C) Bérlet.

A táncosnő.

Színmű 3 felvonásban.

Kezdete este fél 8 órakor.

Felolvasó szerkesztő:

Rudnánsszky Endre.

NYILTÉR.*

Limbeck János és fia első m. kir. szab. érckoporsó gyára és temetésrendező vállalata.

PRO PATRIA.

Feszler Károly és neje ezületes Nimbargern Margit, mint szülők a saját, nemkülönb az alólítottak nevében is, mélyen megszeretett szívvel tudatják a forrón szeretett és mindörökké felejthetetlen példás jó gyermekök, fivér, unokaöcs, rokon, jó ismerős és bajtárs

Feszler Kálmán,

szabadságolt es. és kir. hegyi tüzérváltó, okleveles gazdász,

f. 6. február hó 28-án délután 2 órakor, fiatal életének 23-ik évében Kolozsvárott, a Vörös Kereszt kórházban, a harctéren szerzett agysérülésből kifolyólag, hosszú, kínos szenvedés után jobblétre szenderült.

A szép reményekre jogosított drága halott földi maradványai, előzetesen Kolozsvárott eszközölt beszentelés után Aradra elszállítva, fognak a felelő temető halottas csarnokában, a római katolikus anyaszentegyház szertartásai szerint f. 6. március hó 2-án, esütőórán d. u. 8 órakor újrag beszenteltetni és az ugyanazon temetőben lévő családi sírboltban az örök nyugalomok átadni.

Ez immár a háboruban második vérdíjazatunk.

Az engesztelő szent mise áldozat a boldogult lelki üdvéért március hó 8-án pénteken d. e. 10 órakor fog a 10t. Minoriták sz. ntegyházaiban az egék Urának bemutatattani.

Áldott legyen felejthetetlen emlékezetek!

Arad, 1916. február hó 28-án.

Schannen Béla és neje szül. Feszler Róza, Ruzsonyi Endre és neje szül. Nimbargern Sarolta, nagybátyjai és nagynénjei. Feszler József, Feszler Ferenc, Feszler Róbert, Feszler Katinka, Feszler Margit, testverei. Neidenbach Odón és neje szül. Schannen Margit, Schannen Elza, Dr. Schannen Béla, Hez Erzsike, Ruzsonyi Lajos, Ruzsonyi Adél, Ruzsonyi Kornélia, unokatesóverei, ugyszintán számos más rokonai, ismerősei és jóbarátai nevében is. 21

* Az ezen rovat alatt közöltteket nem vállalunk felelősséget.

PRO PATRIA.

Schwartz Lipót és neje szül. Trammer Etel, Gizike lányuk, valamint a harctéren és orosz fogságban küzdő három titestvér fájdalommal tudatjuk, hogy lelkisebb fiunk, illetőlag szeretett testvérünk

Schwartz Lajos

a legszentebb célért, a haza javáért nyolc hónapig hőiesen küzdve, az orosz harctéren 1916. január hó 28-án hősi halált halt, életének 19-ik évében.

Holt teteme ideig'enesen a Strypa menti Sokolow községben, a katonai temetőben lett nyugalomra elhelyezve.

Aludd békében örök álmodat drága kicsi fiunk, emlékedet felejthetetlenül őrizzük. 1217

Áldás és béke lengjen homvaid felett!

Dombagyház, 1916. február havában.

VÉD-ÉGY
"AX" HYGIENIKUS SZIVARKAHÜVELYEN
1 DOBOZ (100 HÜVELY) 50 FILLÉR

Főraktár: Schvarcz Simon Fiai és Tsa cégnél
6901

Sikoly az éjben!

Rózsaburgonya,
Házi-szappan,
Zöldség,
Vöröshagyma,
Zsir, szalonna

kapható (waggontételenként előnyös árajánlat)

Kalmár Endre
cégnél

Arad, Arpad-tér 5. szám.
Városi és megyetelefon 670.

Vöröshagyma, fokhagyma, dug- hagyma, hagymamag, zöldeségáru

kisobb és nagyobb mennyiségben
legjutányosabban kapható. -: Arak
kérdézősködésre. -: Jókarban levő
használt jute-zsákok eladók.

MANDL ZSIGMOND

MAKO.

328

URÁNIA SZÍNHÁZ.

61

Szerdán és csütörtökön

Reinhard rendezés! — Magyar színészek!

Bábjáték

(Die Marionetten)

FELIX SALTEN romantikus története 3 részben.

4466—1916.

Hirdetmény.

A m. kir. Miniszterium 454—1916. M. E. sz. alatt kelt, a beolvastásra és csomagolt vas gyártására szolgáló ócskavas beszerzésének korlátozásáról szóló rendeletét a következőkben teszem közhirrre:

Vas- és acéltermeléssel foglalkozó üzemeknek beolvastására és csomagoltvas gyártására bármiféle ócskavasat bel- és külföldön csakis az alábbi szabályok szerint szabad bevásárolniok.

Bármiféle ócskavas helyi készletét vas- és acéltermeléssel foglalkozó üzemek céljára csakis az alábbi szabályok szerint szabad eladni.

Ócskavasat közvetlenül kovácsolás céljára a vas- és acéltermeléssel foglalkozó üzemek szabadon bevásárolhatnak és így célra ócskavasat szabadon lehet nekik eladni. Nem esik a jelen rendelet alá öntöttvas-töredékeknek vas- és acéltermeléssel foglalkozó üzemek részéről való bevásárlása és részükre eladása.

Ócskavasat egyébként, a vas- és acéltermeléssel foglalkozó üzemeket kivéve, mindenki szabadon vásárolhat és mindenkinek szabadon eladhat.

Az első bekezdésben meghatározott célokra szükséges ócskavas beszerzésének biztosítása és a beszerzett anyagnak az első bekezdésben említett üzemek között való elosztása végett Budapesten „Ócskavasbizottság” alakítottatik.

Mindenki, aki ócskavassal kereskedik, ugyancsak minden vállalkozó, akinek üzemében több ócskavas gyűlt össze, mint amennyit három hónapra belül felhasználhat, köteles az ócskavaskészletében beálló változásokat (öntöttvas-töredék kivételével) havonként legkésőbb a következő hónap nyolcadik napjáig az „Ócskavas-bizottságnak” bejelenteni.

Az, akinek ócskavaskészlete a bejelentés időpontjában 10 méter-mázsat meg nem halad, bejelentést tenni nem köteles.

A bejelentéshez szükséges nyomtatványok az „Ócskavas-bizottságnál” kaphatók.

A jelen rendelet életbeléptének napjától kezdve (öntöttvas-töredék kivételével) bármiféle ócskavasat a magyar szent korona országainak területén kívül eső helyre csak a kereskedelemügyi miniszter engedélyével szabad elszállítani.

Közforgalmi vasúti és hajózási vállalatoknak ilyen anyagot a magyar szent korona országainak területén kívül eső rendeltetési állomásra, ugyancsak olyan állomásokra, amelyek a magyar szent korona országainak területén kívül eső vonatokra való átmenet történi, csak akkor szabad elfogadniok és átvenniök, ha a feladó a fuvarlevéllel együtt a kereskedelemügyi miniszter irásbeli szállítási engedélyét is beszoigáltatja.

A szállítási engedélyt a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni és az árut felvevő állomásnak, annak jeléül, hogy az engedély szállításra már használtatott s uból fel nem használható, azt a feladó állomás teletbélyegzőjével le kell bélyegezni.

Az ellenőrzéssel megbízott közegeknek kívánságukra az ellenőrzéshez szükséges összes adatokat rendelkezésre kell bocsátani.

Aki (öntöttvas-töredék kivételével) bármiféle ócskavasat a jelen rendelet ellenére közforgalmi vasuton a 6. §-ban meghatározott helyekre való szállítás végett engedély nélkül fuvarozásra felad, vagy azt engedély nélkül hajón, gépkocsin, vagy bármely más módon a magyar szent korona országainak területéről kiszállítja, ócskavasat a jelen rendelet ellenére szerez be vagy ad el, ócskavaskészletét a jelen rendelet ellenére be nem jelenti, vagy nem a valóságnak megfelelően jelenti be, a hatósági ellenőrzést meghiusítja, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Green, főkapitány.

Valamint

187

A tavaszi
cipő-
ujdonságok
már megérkeztek.

„Uzsok” háborus Szándál

hajlékony fatalppal már kaphatók:

CIPŐTÖZSDE

Andrássy-ut 22. = Telefon 10—44.

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai fehér
édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, lábadozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerősítő szer, finom fűszeres ízű, zsongitó, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbeteg részére és ott, ahol a condurongó kéreg javulva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acido! pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság tér.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható.
Minden szó 6 fillér. Vastagabb betűvel 12 fillér.

Vastagabb betűvel kívánt szavak aláhúzással jelzendők.

A legkisebb hirdetés 80 fillér.
Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

ELLÁTÁS.

5-6 tiszt

egészséges jóízű házi kosztot keres, lehetőleg a város központjában. Ajánlatokat „Töltött káposzta” jelige alatt a kiadóhivatalba kérünk. 1190

ALKALMAZÁST KERES.

Intelligente Deutsche

sucht Stelle als Kinderfrau, oder zu älteren Ehepaar. Adresse in der Administration. 1216

Elérsejtendő

azonnali belépésre alkalmazást keres. Cim Botos Zseni, Kismolnár-utca 5. 1213

Nagyobb úri, vagy bérházhoz házmester-pár ajánlik, a férfi szerelő és hadmentes. Cim: Chorin Aron-utca 2., házfelügyelőnél. 1211

ALKALMAZÁST NYER.

Hadmentes

Jó írással bíró, erélyes férfi mint raktárkezelő szonnal alkalmazást nyer. Lehet rokkant katona is. Jelentkezni, esetleg cim leadandó a kiadóhivatalban. 2151

Ügyes tanuló leány

Ingusz I. és Fia cégnél felvétetik. 1212

Szakácsnő

35-40 év körüli úri családnál jó bizonyítvánnyal, március 15-re felvétetik. Cim a kiadóhivatalban.

Nagyobb vidéki italmérés

kezelőt keres, román nyelv, óvadék megkívánálk. Ajánlatok a kiadóhivatalba „Italmérés” jelige alatt küldendő. 1192

ÖZLETEK.

Andrássy-tér 8.

számú házában egy kisebb ütlethezelység — különösen dohánytözsének alkalmas — azonnalra kiadó. Bővebb az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalban, József főherceg-utca 22. szám.

INGATLAN.

Keresünk megvételre

megbízásból, közel a központhoz, egy modern, 4 szobás magánházat vagy egy kisebb bérházat. Ajánlatok Kneffel Károly és Fia szénkereskedő céghez ármegjelöléssel intézendők. 1170

Magánházat,

3-4 szobásat vagy kisebb modern bérházat kellő mellékhelyiségekkel a központban megvételre keresek. Ajánlatokat kellő leírással kér Duffek Kálmán Pankota. 1195

LAKÁST KERESNEK.

2 utcai szobát

konyhával, esetleg fürdőszobával, május 1-re keresek. Ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnek. 1160

Május 1-re

a város központjában keresek háromszobás modern lakást. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek. 877

KIADÓ LAKÁS.

Modern

háromszobás lakás május 1-re kiadó. Kasza-utca 6-7. szám alatt. 1215

Három utcai,

4 udvari szobából álló lakás Andrássy-tér 8. sz. alatt május 1-re kiadó. Bővebbet a házmesternél.

Szépen butorított szoba

különbejárattal azonnal kiadó. Erzsébet királyné-körut 18. l. em. Bővebbet Krausz Paulin könyvkereskedésében. 1174

Andrássy-tér 8. sz.

alatt egy 1. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnalra kiadó. Bővebbet a házmesternél.

2 szobás

udvari lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Tavaszi divatalbum,

kosztüm, ruha, blous, pogyola és gyermekdivat, 1000 modell. Kapható 2.50 kor, Kulszer J. és Társa „Minerva” könyvkereskedésében Dobó-utca 1., Ferenc-téri polgári fiúiskola mellett. 1061

Mén.

Tiszta virágmén kapható Seeburger Mihálynál, Boros Beni-tér 20. szám. 1214

Eladó

egy Northon-kut, mely bárhol alkalmazható, egy új fűtőház és colos deszkákból nagy ládák. Cim a kiadóhivatalban. 1196

Modern, finom és olcsó levélpapírost Pichlernél Szabadságtér 1. kaphat. 611

KÜLÖNFÉLE.

Az angol

fájdalomcsillapító Bengue balsemöt teljesen pótolja a Hehs-Földes-féle fájdalomcsillapító balsem, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment, ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Az Anusol

aranyér kupokat mindenben pótolják a Haemorhoidal-kupok, azonos összetételük folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 8 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár Arad. 12

115-1916. g. sz.

Arlejtési hirdetés.

Arad sz. kir. város gazdasági szöke az eddig Dengl Lajos által bérelt 1 hold, 600 négyzetögl kiterjedésű vásártéri timent faterlepek 1916. évi szeptember hó 1-től kezdődő bérbeadása iránt folyó év március hó 6-án d. e. 10 órakor arlejtést tart.

Kikiáltási ár négyszögölenként 70 fillér.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta, a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be a csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van a ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az arlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az arlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági szökeének 1916. évi február hó 21-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

2884-916.

Hirdetmény.

Mintán gyakran előfordult az az eset, hogy a nyilvántartó-lappal ellátott és behívás folytán átengedett lovak birtokosainak járó kárpótlási összegek abból az okból nem voltak az arra jogosultaknak idejekorán és akadálytalanul kifizethetők, mert a birtokosok a ló és jármű bejelentés és a lóosztályozás közötti időben a lóállományokban történt változást nem jelentették be, a honvédelmi miniszter az 1216. eln. 20/b-1916. sz. rendeletével kötelezi a lóbirtokosokat, hogy a lóállományukban a bejelentés és a lóosztályozás közötti időben beállott birtokváltozásokat bejelentésük.

Felhívjuk ennél fogva a lótulajdonosokat, hogy lovak eladását, illetve új lovak vételét a lóosztályozási kimutatásokon való keresztülvétel céljából dr. Angel István városi főjegyzőnél pontosan bejelentésük. A városi tanács.

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekszenek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos.

Egy üveg utasítással ára 2 korona 50 fillér.

Fagydagánatok

elmulasztására, fagyviszketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a „Frigin.”

Ara egy üvegnek ecsettel és utasítással 70 fillér.

Legjobb fekete v. barna

Hajfestő

Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szörvesztő-Depilator.

E kitanú, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aro, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél

Hajós Arpád gyógyszerárban

ARAD, Andrássy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Kórház számára.